

LATVIJAS UNIVERSITĀTE  
JURIDISKĀ FAKULTĀTE  
CIVILTIESISKO ZINĀTŅU KATEDRA

BAKALaura DARBS

**“Prasības priekšmeta vai pamata grozīšana lietas izskatīšanas  
laikā”**

Autors: Agris Dēdelis  
Apliecības Nr. ad13059  
Bakalaura darba vadītājs: lektors Mārcis Krūmiņš

RĪGA 2016

## ANOTĀCIJA

Bakalaura darba tēma ir „Prasības priekšmeta vai pamata grozīšana lietas izskatīšanas laikā”. Minētās tēmas aktualitāti apstiprina atšķirīga prakse šo jautājumu izskatīšanā, tas ir, tiesnešu vidū nepastāv vienota viedokļa attiecībā uz Civilprocesa likuma normu piemērošanu attiecībā par prasītāja tiesībām grozīt prasības priekšmetu vai pamatu un ar to saistītajiem procesuālajiem termiņiem.

Bakalaura darba mērķis ir izanalizēt un novērtēt tiesisko regulējumu, kas saistās ar prasītāja tiesībām grozīt prasības priekšmetu vai pamatu, piedāvāt problēmjautājumu iespējamo risinājumu.

Darba gaitā autors, izpētot tiesu praksi šajā jautājumā, nonāca pie secinājumiem, ka tiesa atšķirīgi piemēro tiesību normas, kas saistās ar prasītāja tiesībām grozīt prasības priekšmetu vai pamatu, kas raksturojas, kā prasītāja tiesības grozīt prasības priekšmetu vai pamatu pēc lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanas. Atšķirīgā tiesu prakse veidojas no tā, ka tiesa nevienveidīgi interpretē lietas izskatīšanas atlikšanas sekas, un nākamajā tiesas sēdē sāk skatīt lietu no jauna, kas savukārt dod prasītājam tiesības sniegt prasības priekšmeta vai pamata grozījumus līdz nākamajai tiesas sēdei, neskatoties uz to, ka lietas izskatīšana pēc būtības tika uzsākta iepriekšējā sēdē.

Tā, piemēram, viena no problēmām, kas analizēta šajā darbā, ir tiesu prakse attiecībā par tiesas sēžu atlikšanu, ja tiek uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības. Autors darbā ir analizējis vairākus tiesu prakses piemērus, kuros prasītājs sniedz prasības pieteikuma grozījumus pēc lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanas.

Bez tam, Civilprocesa likums nenosaka, ka, atliekot tiesas sēdi, kurā ir uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības, tiesai nākošajā tiesas sēdē jāskata lieta no jauna vai jāturpina no tās vietas, kur tika pārtraukta iepriekšējā tiesas sēdē. Autora ieskatā, šis apstāklis veicina atšķirīgas prakses veidošanos un potenciāli nostāda prasītāju un atbildētāju procesuāli nevienlīdzīgās pozīcijās, kad prasītājs pēc tiesas sēdes atlikšanas, kurā uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības, potenciāli var iesniegt tiesā prasības pieteikuma grozījumus.

Autors nonāca pie secinājuma, ka Civilprocesa likuma 74.pantā ir noteiktas pušu procesuālās tiesības, un Civilprocesa likuma 23.nodaļā, kas regulē tiesas sēdes atlikšanu, bet nav noteiktas konkrētas sekas tiesas sēdes atlikšanai attiecībā no tā, vai lietas izskatīšana pēc būtības ir uzsākta. Lai panāktu vienotu tiesību normu interpretāciju un piemērošanu, būtu veicami vairāki grozījumi, kas arī tiek piedāvāti šajā darbā.

**Bakalaura darbu var raksturot ar sekojošiem atslēgvārdiem:**

1. Prasības grozījumi
2. Tiesas sēdes atlikšana
3. Pārtraukums lietas izskatīšanā
4. Pušu līdztiesība
5. Sacīkstes princips

## **ABSTRACT**

Bachelor thesis “Right to amend a subject of amount claimed during the trial” Those topicality approve different practices by judges. There is no single point of view in relation to the Civil Procedure Law as regards the applicant's right to modify the subject-matter or the basis and the associated procedural deadlines.

Bachelor thesis is to analyze and evaluate the legal framework relating to the applicant's right to amend the subject matter or the basis for, challenges to offer a possible solution.

As work progressed, the author, examining the case law on this matter, came to the conclusion that the court differently applies rules of law relating to the applicant's right to amend the subject matter or the basis, which is characterized as the applicant's right to amend the subject matter or the basis of the trial on the merits begins. Different legal practice formed from the fact that the court medley interprets the trial postponement effect, and that when he next hearing begins, which in turn give the claimant the right to provide the subject matter or the basis of the amendments until the next court hearing, despite the fact that the proceedings on the nature was launched in the previous session.

For example, one of the problems that are analyzed in this work is case law on the postponement of court hearings, if it is initiated proceedings on the merits. The author has analyzed the work of a number of judicial practice in which the applicant provides the application amendments after the hearing on the merits begins.

In addition, the Civil Procedure Law determines that delaying the hearing in which the proceedings have started on the merits of he court hearing the next thing to be seen again or continue from the place where left off in the previous hearing. In the author's view, this fact contributes to the formation of different practices, and potentially puts the claimant and defendant procedurally in equal positions of the claimant at the hearing postponement of the start of proceedings on the merits can potentially file a lawsuit claim amendments.

The author came to the conclusion that section 74 of the Civil Procedure Law lays down the parties procedural rights, and Chapter 23 of the Civil Procedure Act, which governs the suspension of the hearing, but no specific consequences of postponing the hearing in respect of whether the proceedings on the merits has been launched to achieving a common law interpretation and application need to be taken a number of amendments, which are also offered in this work.

**Bachelor's thesis can be described with the following keywords:**

1. Subject of matter amendments
2. Hearing postponement
3. Interruption of proceedings
4. Equality of the parties
5. The adversarial principle

## SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS.....	6
1. PRASĪBAS PRIEKŠMETA UN PAMATA JĒDZIENS .....	8
1.1. Prasības priekšmets.....	8
1.2. Prasības pamats .....	9
2. PRASĪBAS PRIEKŠMETA VAI PAMATA GROZĪŠANA.....	12
2.1. Prasības priekšmeta vai pamata grozīšanas problēmas .....	15
3. LĪDZTIESĪBAS PRINCIPA UN SACĪKSTES PRINCIPA IZPAUSME GROZOT PRASĪBAS PRIEKŠMETU VAI PAMATU.....	22
3.1. Sacīkstes principa izpausme grozot prasības priekšmetu vai pamatu .....	23
4. TIESAS SĒDES ATLIKŠANAS SEKAS.....	28
5. PĀRTRAUKUMS LIETAS IZSKATĪŠANĀ.....	32
6. SECINĀJUMI.....	37
IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI.....	39

## IEVADS

Autors izvēlējies bakalaura darba tēmu "Prasības priekšmeta vai pamata grozīšana lietas izskatīšanas laikā". Autora ieskatā, tēma ir aktuāla, jo Civilprocesa likuma normu interpretācija un to piemērošana praksē ir atšķirīga. Arī likumdevēja viens no primārajiem uzdevumiem ir samazināt civillietu izskatīšanas termiņus, un, autora ieskatā, nav vienotas tiesu prakses par tiesas sēžu atlikšanas sekām, atkarībā no civillietas izskatīšanas stadijas.

Tiesības grozīt prasības priekšmetu vai pamatu saskaņā Civilprocesa likuma 74.panta trešās daļas 3.punktu ir prasītāja speciālās tiesības, kuru izlietošanai ir noteikts termiņš un forma. Prasītājs tiesības rakstveidā grozīt prasības priekšmetu vai pamatu var izmantot līdz lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanai. Prasītāja tiesības grozīt prasības priekšmetu vai pamatu ir ciešā kopsakarībā ar civillietas atlikšanu, jo atbildētājs pēc grozījumu saņemšanas var lūgt atlikt tiesas sēdi, lai iepazītos ar grozījumiem un iesniegtu tiesai rakstveida paskaidrojumus. Arī atbildētājs, izmantojot Civilprocesa likuma 136. panta minētās tiesības, līdz lietas izskatīšanas pēc būtības pabeigšanai var iesniegt pirmās instances tiesā pretprasību, un saskaņā ar Civilprocesa likuma 136.panta otro daļu ir tiesīgs iesniegt pretprasības grozījumus.

Autors bakalaura darbā analizē vairākus pirmās instances tiesas sēžu protokolus, kuros prasītājs iesniedz prasības pieteikuma grozījumus. Analizētajos tiesas sēžu protokolos, autora ieskatā, ir vērojama atšķirīga prakse, kas izskaidrojama ar tiesnešu atšķirīgu interpretāciju par tiesas sēžu atlikšanas institūtu atkarībā no tā, kurā stadijā ir izskatāmā civillietā. Autora ieskatā, atliekot tiesas sēdi, kurā ir uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības, tiesai ir jāturpina lietas izskatīšana no tās vietas, kurā tika pārtraukta iepriekšējā tiesas sēdē, jo šādā veidā tiek nodrošināta ātrāka civillietu izskatīšana, un prasītājam izmantot tiesības rakstveidā grozīt prasības priekšmetu vai pamatu nav iespējams, ņemot vērā, ka lietas izskatīšana pēc būtības tika uzsākta iepriekšējā tiesas sēdē.

Atšķirīgā prakse izpaužas kā prasītāja rīcība, iesniedzot prasības pieteikuma grozījumus pēc lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanas, jo tiesa nākošajā tiesas sēdē sāk skatīt lietu no jauna. Šāda prakse, autora ieskatā, nostāda prasītāju un atbildētāju nevienlīdzīgās pozīcijās, un ir pretrunā ar Civilprocesa likumā noteikto sacīkstes principu un pušu līdztiesības principu, dod iespēju prasītājam neierobežotu iespēju grozīt prasības priekšmetu vai pamatu.

Ņemot vērā apstākli, ka bakalaura darba ietvaros nav iespējams tematu izpētīt pilnībā, autors nosaka temata izpētes robežas, proti, autors bakalaura darba ietvaros pētīs problēmas, kas saistās tikai ar prasības priekšmetu vai pamata grozīšanu un minētās procesuālās darbības

saistītajiem termiņiem, ceļot prasību prasības kārtībā, neietverot Civilprocesa likuma piektajā sadaļā minētās atsevišķu kategoriju lietas, ņemot vērā šo lietu izskatīšanas īpatnības.

Autors izvirzījis par bakalaura darba mērķi – padziļināti izpētīt prasītāja tiesības grozīt prasības priekšmeta vai pamatu lietas izskatīšanas laikā, konstatēt nepilnības tiesu praksē un izvirzīt priekšlikumus nepilnību novēršanai.

Bakalaura darba mērķa sasniegšanai autors izvirzījis šādus uzdevumus:

1. izpētīt to tiesisko regulējumu, kam ir ietekme uz prasītāja tiesībām grozīt prasības priekšmetu vai pamatu;
2. apskatīt piemērojamo tiesību normu interpretāciju tiesu nolēmumos un tiesas sēžu protokolos;
3. apzināt problēmas saistībā ar prasības priekšmeta vai pamata grozīšanu atkarībā no civillietas izskatīšanas stadijas;
4. piedāvāt risinājumus konstatēto problēmu novēršanai.

Bakalaura darba izstrādes laikā, lai izpildītu minētos uzdevumus, izmantoti nacionālie un citu Eiropas Savienības valstu normatīvie akti, to komentāri, juridiskā literatūra, publikācijas, tiesu prakse.

Bakalaura darba izstrādāšanā izmantotas šādas metodes: analītiskā, vērtēšanas, pētnieciskā, aprakstošā, kā arī autors darba izstrādē pielietoja gramatisko, vēsturisko, sistemātisko un teleoloģisko tiesību normu interpretācijas metodes.

## 1. PRASĪBAS PRIEKŠMETA UN PAMATA JĒDZIENS

Prasības priekšmets un pamats ir prasības pieteikuma obligātas sastāvdaļas, kuru juridiskā satura pareizs un pamatots formulējums prasības pieteikumā noteiks, vai starp pusēm esošais materiāltiesiskā rakstura strīds tiesā tiks atrisināts tā, kā to lūdz prasītājs prasības pieteikumā. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 192.pantu tiesa taisa spriedumu par prasībā noteikto prasības priekšmetu un uz prasībā norādītā pamata, nepārsniedzot prasījuma robežas.<sup>1</sup> Līdz ar to, tiesa vērtē ne tikai pušu iesniegtos pierādījumus, bet arī prasības pieteikumā iekļauto prasījumu jeb priekšmeta un prasītāja norādītā prasījuma atbilstību faktiskajiem apstākļiem jeb pamatam.

Prasības pieteikumā lūgtos prasījumus noformulē prasītājs pēc savas izvēlēs, iespējams neiekļaujot, kādu potenciālu prasījumu vai apstākli, kas pamato prasību. Atbilstoši Civilprocesa likumā iekļautajam dispozitivitātes principam puses pašas izvēlas, kādā veidā vēlas aizstāvēt savas tiesības tiesā, attiecīgi izvēlas strīda faktiskajiem apstākļiem atbilstošu juridisko formulējumu.

### 1.1 Prasības priekšmets

Prasības priekšmets jeb prasītāja prasījums ir, kā juridiskajā literatūrā norādīts, “prasītāja prasījums” ir tas, par ko viņš tiesu lūdz taisīt spriedumu”<sup>2</sup>, piemēram, par parāda piedziņas prasībās prasības priekšmets ir prasītāja izteiktais lūgums tiesai piedzīt no atbildētāja konkrētu naudas summu. “Prasības priekšmets ir atbildētājam izvirzītais tiesiskais prasījums, kura likumību un pamatotību pārbauda jurisdikcijas iestāde, izskatot prasības lietu pēc būtības. Prasības priekšmets ir nevis lūgums noskaidrot kādas strīdīgas attiecības saturu vispār, bet gan prasījums par to, kā ar tiesas nolēmumu novērst materiālo tiesību aizskārumu. Prasītāja prasījums pret atbildētāju vienmēr izriet no strīda ar atbildētāju par aizskartajām vai apstrīdētajām civilajām tiesībām vai ar likumu aizsargājamām interesēm.”<sup>3</sup> Piemēram, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas lietā C30616113 SIA „A” prasībā pret SIA „B” ar trešajām personām T. A. un SIA „C” par nomas līguma atzīšanu par saistošu un rēķinu sakārtošanu. 2015.gada 9.novembra tiesas sēdē, neuzsākot lietas izskatīšanu pēc būtības, tika iesniegti prasības pieteikuma grozījumi, ar kuriem trešās personas T.A. un SIA “C” tiek

---

<sup>1</sup> Civilprocesa likuma 192.pants (pieejams [www.likumi.lv](http://www.likumi.lv))

<sup>2</sup> Civilprocesa likuma komentāri” 1.daļa (1.-28.nodaļa) Otrais papildinātais izdevums, sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2016.gads,402.lpp

<sup>3</sup> Civilprocesa likuma komentāri” 1.daļa (1.-28.nodaļa) Otrais papildinātais izdevums, sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2016.gads, 402.lpp

pārsauktas par atbildētājiem un tiek palielināts prasības summas apmērs, prasījums par īres līguma atzīšanu par saistošu, tiek aizstāts ar zaudējumu piedziņas prasību, kā arī lūgts piedzīt prasības pieteikumā noteikto zaudējumu summu solidāri no visiem atbildētājiem. Atbildētāju pārstāvji tiesas sēdē norādīja, ka iesniegtie prasības pieteikuma grozījumi nav pievienojami lietai, jo ir uzskatāmi kā atsevišķa prasība un skatāma atsevišķā tiesvedībā. Tiesa, pamatojoties uz procesuālās ekonomijas principu, nolēma pieņemt prasības pieteikuma grozījumus un izlemt par prasības pieteikuma grozījumu atbilstību Civilprocesa likuma 128.pantam un 129.pantam 7 dienu laikā, un atlikt tiesas sēdi.<sup>4</sup> Minētajā lietā prasības sākotnējie prasības priekšmeti ir nomas līguma atzīšanu par saistošu un rēķinu sakārtošana, kas tika aizstāti ar solidāru zaudējumu piedziņas prasību.

## 1.2 Prasības pamats

Juridiskajā literatūrā norādīts, ka “prasības pamatu veido juridiskie fakti, ar kuriem tiesību normas hipotēze saista strīda pušu materiāltiesiskās attiecības esamību, grozīšanos vai izbeigšanos. Tātad, tie ir apstākļi, kas apliecina, ka atbildētājam iestājies noteiktu saistību izpildes pienākums.”<sup>5</sup> Piemērām, parāda piedziņas prasībās – atbildētāja līgumā noteiktās samaksas neveikšana līgumā noteiktajā termiņā, vai zaudējumu piedziņas prasībā, kurā prasītājs norāda uz atbildētāja ārpuslīgumisku prettiesisku rīcību un cēloņsakarību ar prasītājam nodarīto zaudējumu apmēru.

Prasības pieteikuma pamats tiek iedalīts aktīvajā un pasīvajā pamatā, “prasītājam aprakstot lietas vēsturisko pusi, ir jānorāda prasības aktīvais pamats, tas ir, prasītājam piederošās tiesības un prasības pasīvais pamats, tas ir, atbildētāja darbība vai nolaidība. Šie prasības pamati jānorāda tik skaidri, lai konkrēto prasību varētu skaidri atšķirt no kuras katras citas prasības, kas jau izspriesta vai vēl pastāv, vai arī nākotnē iespējama starp tām pašām pusēm, bet uz citiem pamatiem.”<sup>6</sup>

“Tas, vai prasības pamats ir juridiska attiecība, vai faktiskie apstākļi, atkarīgs no tā, kāds ir prasības juridiskais raksturs. Proti, ja prasība ir par saistības izpildījumu, tad prasības pamats ir juridiska attiecība, kas pastāv starp pusēm. Ja turpretim prasība ir par juridisko attiecību nodibināšanu, grozīšanu vai izbeigšanu, tad prasības pamats ir faktiskie apstākļi (tiesības radošie fakti), kuriem pastāvot starp pusēm ir nodibināmas juridiskas attiecības vai arī jau

---

<sup>4</sup> 2015.gada 9.novembra Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr. C30616113 (nepublicēts)

<sup>5</sup> Civilprocesa likuma komentāri” 1.daļa (1.-28.nodaļa) Otrais papildinātais izdevums, sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2016.gads,403.lpp

<sup>6</sup> Prof. Dr. Jur. V.Bukovskis Civilprocesa mācību grāmata, 1933.gads 303.lpp

pastāvošas juridiskas attiecības ir grozāmas vai izbeidzamas. Saskaņā ar otru teoriju prasības pamats jebkādas prasības gadījumā ir tikai un vienīgi lietas faktiskie apstākļi. Šīs teorijas piekritējiem ir kritiska attieksme pret iepriekš aprakstīto teoriju. Šīs kritikas galvenais arguments ir, ka tiesai ir saistoši, t.i., tai ir jāizvērtē, lietas dalībnieku tiesai priekša liktie faktiskie apstākļi, bet tiesai nav saistošas lietas dalībnieku piedāvātas šo faktisko apstākļu juridiskas kvalifikācijas. Piemēram, prasītājs, vērsoties tiesā ar prasību par līguma izpildi, prasības pieteikumā līgumu kvalificē kā pirkuma līgumu. Tomēr, tā ka lietas faktisko apstākļu kvalificēšana un tiesību normu piemērošana saskaņā ar principu *jura novit curia* ir tikai un vienīgi tiesas prerogatīva, tad puses sniegta līguma kvalifikācija tiesai nav saistoša un tā līgumu var pārkvalificēt par, piemēram, maiņas vai dāvinājuma līgumu. Citiem vārdiem sakot, līguma noslēgšana jeb, vispārinot, kaut kādas tiesiskas attiecības pastāvēšana starp pusēm arī ir fakts jeb faktiskais apstākļis. Pieņemot, ka juridiskas attiecības starp pusēm pastāvēšana (pat tad, ja šī juridiska attiecība nav kvalificēta, t.i., tā ir kaut kāda ziņā ir pusēm "apslēpta", bet objektīvi tomēr pastāvoša, un tāpēc starp pusēm ir strīds par tās esamību vai saturu) arī ir fakts, autoraprāt, konflikta starp abām minētajām teorijām dziļākajā būtībā nav. Proti, autoraprāt, nav būtiski, ka saskaņā ar pirmo teoriju gadījumā, kad prasība celta, pamatojoties uz nomas līgumu par nomas maksājumu parada piedziņu, par prasības pamatu uzskata juridisku attiecību (no nomas līguma izrietošo juridisko attiecību), bet gadījumā, kad prasība celta, piemēram, par servitūta nodibināšanu, prasības pamats ir faktiskais apstākļis, kas liecina par to, ka iespējamā valdoša īpašuma lietošana nav citādi iespējama, ka vien nodibinot servitūtu uz kalpojošo īpašumu, jo abos gadījumos tie ir fakti. Pirmajā gadījumā faktiskais apstākļis ir fakts, ka starp pusēm pastāv juridiska attiecība, bet otrajā gadījumā - faktiskais apstākļis, ka iespējama valdošā īpašuma lietošana citādi nav iespējama, ka vien nodibinot servitūtu uz kalpojošo īpašumu. Vel citiem vārdiem sakot, autoraprāt, atšķirība starp abām teorijām jautājumā par to, kas ir prasības pamats, drīzāk ir tajā, ka pirmā no minētajām teorijām atšķirībā no otras ir detalizētāka, jo atkarībā no prasības juridiskas dabas nošķir gadījumus, kad prasības pamats ir fakts (lai arī skaidri to nenosaucot par faktu) – juridiskas attiecības pastāvēšana, un gadījumus, kad prasības pamats ir fakts, kas nav saistāms ar juridisku attiecību pastāvēšanu.”<sup>7</sup>

Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments 2006.gada 15.novembra spriedumā norādīja, ka “prasības pamats nevar būt tikai prasītāja atsauce uz Civillikuma normu, kā arī nepareiza atsauce uz piemērojamo Civillikuma normu nevar būt pamats prasības noraidīšanai, ja prasītāja faktiskie apstākļi liecina par prasītāja tiesību aizskārums.”<sup>8</sup> No kā ir secināms, ka

<sup>7</sup> Žurnāls “Jurista Vārds” 4. decembris 2012 /Nr. 49 (748) Mag. Iur. E.Briedis “Tiesību normas hipotēze nosaka prasības pamata saturu” (pieejams [www.juristavards.lv](http://www.juristavards.lv))

<sup>8</sup> Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2006.gada 15. novembra spriedums lietā Nr. SKC – 635

tiesai, saņemot prasības pieteikumu, ir jāvērtē ne tikai prasītāja atsauce uz tiesību normām, bet arī faktisko apstākļu atbilstība potenciālam prasītāja tiesību aizskārumam. Ar minēto spriedumu tika atcelts un nodots jaunai izskatīšanai apelācijas instances spriedums daļā, ar kuru apelācijas instances tiesa nosprieda noraidīt prasītāja prasību par zaudējumu piedziņu, pamatojoties uz to, ka prasītājs prasības pieteikumā faktiskajiem apstākļiem neatbilstošu Civillikuma normu, uz kā pamata prasītājam nerodas tiesības prasīt zaudējumus no atbildētāja. Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments 2006.gada 15.novembra spriedumā atsaucās uz arī uz prof. V.Bukovski: “...likumu neaizrādīšana un pat nepareiza aizrādīšana neatņem prasītājam iespēju panākt taisnīgu tiesas aizsardzību, vēl vairāk tādēļ, ka *jura novit curia* – tiesai pašai jāzina likumi un jāpiemēro tie ne tikai pēc likuma burtā, bet arī pēc likuma gara.”<sup>9</sup> Ar minēto tiesas spriedumu tiek noteiktas prasības pamata būtiskās sastāvdaļas, kas ir prasītāja norādītie faktiskie apstākļi un piemērojamā tiesību norma, kas rada pamatu prasīt atlīdzinājumu tiesību aizskāruma gadījumā. Tomēr atsaukšanās uz neatbilstošu tiesību normu neatņem prasītājam tiesības uz atlīdzinājumu, jo tiesību norma tiek piemērota faktiskajiem apstākļiem, nevis faktiskie apstākļi tiesību normai. Līdz ar to tiesai ir pienākums skatīt lietu pēc būtības un vērtēt, vai prasītāja norādītie apstākļi rada tiesību aizskārumu, nevis vai prasītāja norādītie apstākļi atbilst prasītāja norādītajai tiesību normai, kas dod prasītājam tiesības prasīt atlīdzinājumu. Autora ieskāta, ja pirmās instances tiesa būtu piedzinusi zaudējumu par labu prasītājam uz citas Civillikuma normas pamata, nemainot lietas faktiskos apstākļus jeb pamatu, nekādi netiktu pārkāpts Civilprocesa likumā ietvertais dispozitivitātes princips vai sacīkstes princips, jo tiesai, skatot lietu pēc būtības, ir jākonstatē, vai prasītājam pie norādītajiem faktiskajiem apstākļiem ir nodarīts prasības pieteikumā norādītais tiesību aizskāruma, no kā izriet, vai prasības priekšmets ir apmierināms pilnībā vai daļēji, vai noraidāms.

---

<sup>9</sup>Prof. Dr. Jur. V.Bukovskis Civilprocesa mācību grāmata, Rīga, 1933., 305.lpp.

## 2. PRASĪBAS PRIEKŠMETA VAI PAMATA GROZĪŠANA

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 74.panta trešās daļas 3.punktu rakstveidā grozīt prasības pamatu vai priekšmetu vai palielināt prasījumu apmēru, iekams nav uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības.<sup>10</sup> Minētā Civilprocesa likuma norma sastāv no divām daļām, kas uzliek par pienākumu ievērot procesuālās darbības veikšanas formu – rakstveidā, un termiņu – līdz lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanai. Prasītājam tiesības grozīt prasības priekšmetu vai pamatu ir tikai pirmās instances tiesā, ko nosaka Civilprocesa likuma 418.pants. Juridiskajā literatūrā prasības priekšmeta vai pamata grozīšana tiek skaidrota kā “Prasītāja speciālās tiesības. Atbilstoši civilprocesā raksturīgajam dispozitivitātes principam prasītājam ir tiesības samazināt vai palielināt savus prasījumus vai vispār atteikties no prasības. Grozīt prasības pamatu vai priekšmetu vai palielināt prasījuma apmēru var tikai rakstveidā un tikai līdz lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanai.”<sup>11</sup> Minētajā citātā tiek kategoriski uzsvērts, ka grozīt prasības priekšmetu vai pamatu nav iespējams, atkāpjoties no likumā noteiktās procesuālās darbības veikšanas formas un arī no tās veikšanas termiņa.

“Par prasības pamata grozīšanu, resp. neatļautu prasības grozīšanu jāuzskata gadījumi, kad prasītājs ārpus paredzētajiem nosacījumiem pieprasa prasības pirmatnējā objekta vietā citu, piemēram zirga vietā govi; kad tiesisko pamatu, uz kura sākumā balstījusies prasība, atvieto ar citu tiesisku pamatu, piemēram, ja prasītājs, kas pamatojis celto prasību uz testamenta, pēc tam pamato prasību uz mantošanu pēc likuma; kad uz formāla- dokumenta pamatotu prasību par īpašuma tiesību uz lietu atvieto vēlāk ar prasību par īpašuma tiesību atzīšanu uz valdīšanas noilguma pamata. Pārgrozījums nebūs, ja prasītājs, prasot noteiktu summu uz dokumenta pamata, sākumā nosauks dokumentu par uzglabāšanas rakstu, bet pēc tam par parāda rakstu. Šeit prasības pamatā kā sākumā, tā ar vēlāk, likts viens un tas pats dokuments, kuru kvalificējot var būt dažādi uzskati.”<sup>12</sup>

Pie līdzīga secinājuma nonāca Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments 2007. gada 10.oktobra spriedumā lietā Nr. SKC – 690 “tiesa nepareizi secinājusi, ka parādraksts ir tikai pierādījums par kopdzīves pārtraukšanu, bet 2003. gada 10.septembra vienošanās apliecina to, ka atzinis Vijas T. īpašuma tiesības. Šos secinājumus tiesa nepamatoti balstījusi uz Civillikuma 5.panta pamatu. Minētais tiesas secinājums pēc būtības ir faktisko apstākļu un prasījumu pārgrozījums bez attiecīga pušu noformēta lūguma. Prasītāja Vija T. nekad nav cēlusi prasību par dzīvokļa īpašuma atzīšanu uz Civillikuma 89.panta pamata, ka nepastāv

<sup>10</sup> Civilprocesa likuma 73.panta trešās daļas 3.punkts (pieejams [www.likumi.lv](http://www.likumi.lv))

<sup>11</sup> Civilprocesa likuma komentāri” 1.daļa (1.-28.nodaļa) Otrais papildinātais izdevums, sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2016.gads, 273.lpp

<sup>12</sup> Prof. Dr. Jur. V.Bukovskis Civilprocesa mācību grāmata, Rīga, 1933, 329.lpp

parādsaistības un ka vienošanās apstiprina viņas īpašuma tiesības. Noslēgtais aizdevuma līgums atbilst Civillikuma 1470.pantam. Šāds līgums pusēm ir saistošs, un to var anulēt tikai likumā noteiktajos gadījumos, tas ir, atbilstoši Civillikuma 4.nodaļas 3.apakšnodaļas noteikumiem un Civillikuma 2040.pantam. Bez tam prasība par pirkuma līguma atcelšanu nav celta, ir tikai prasība pārkvalificēt šo līgumu par dāvinājumu, bet attiecībā pret uzņēmumu – izdarīt pārjaunojumu. Šādas prasības ir sadomātas, un abas tiesu instances tādas ir noraidījuši. Iepazinies ar lietas materiāliem un kasācijas sūdzības argumentiem, Senāts atzīst, ka Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2007.gada 12.aprīļa spriedums un 2007.gada 8.maija papildspriedums atceļami pilnā apjomā un lieta nododama jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai. Tiesa taisa spriedumu saskaņā ar prasītāja norādīto priekšmetu un uz prasībā norādītā pamata. Prasības pamatu veido apstākļi, uz kuriem pamatots prasījums – tie ir juridiskie fakti, ar kuriem tiesību normas hipotēze saistīta ar strīda pušu materiāltiesiskās attiecības esamību. Konkrētajā gadījumā Vija T., Ģirts B. un Līga B. prasību par īpašuma tiesību atzīšanu uz dzīvokļa īpašumu Nr. [...] Rīgā, [...] ielā [...] pamatojuši uz apstākļiem, kas saistīti ar dāvinājumu un šos apstākļus saistot ar tiesību normām, kas paredzētas Civillikuma 1074., 1075., 1912., 1914., 1919.pantā. Taču Civillietu tiesu palāta Vijai T. atzinusi īpašuma tiesības uz ¼ domājamo daļu no strīdus dzīvokļa, pamatojoties uz apstākļiem, kas saistīti ar laulāto mantiskajām attiecībām, tādējādi grozot prasības pamatu, kas ir pretrunā ar Civilprocesa likuma 192.pantu, kas nosaka, ka tiesa taisa spriedumu par prasībā noteikto prasības priekšmetu un uz prasībā norādītā pamata, nepārsniedzot prasījuma robežas. To, ka prasības priekšmeta un pamata grozīšana nav pieļaujama, norādīts jau Senāta 1997.gada 4.jūnija spriedumā lietā Nr. SPC – 83, 2004.gada 8.septembra spriedumā lietā Nr. SKC – 408 u.c.”<sup>13</sup> No kā ir secināms, ka prasības priekšmeta vai pamata grozīšana ir speciāla prasītāja tiesība, un tiesa savos spriedumos nevar pārkāpt prasījuma robežas, grozot prasības pamatu bez prasītāja piekrišanas.

Civilprocesa likuma 136.panta otrā daļa nosaka, ka uz pretprasības celšanu attiecas visi tie paši vispārīgie noteikumi, kas uz prasības celšanu. Līdz ar to ir secināms, ka arī atbildētājam pēc pretprasības celšanas ir tiesības Civilprocesa likuma 74.panta trešās daļas kārtībā grozīt prasības priekšmetu vai pamatu līdz nav uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības.

Profesors V.Bukonskis Civilprocesa mācību grāmatā norādīja, ka “attiecībā uz prasības grozīšanu jāaizrāda, ka agrāk tā bija noliegta ar nolūku uzglabāt strīdīgās attiecības iekšējo identitāti, kas zūd grozot prasības pamatu vai mainot strīdīgās attiecības objektu. Arī atbildētāja intereses prasa, lai iesniegtu prasību negrozītu, jo viņa stāvoklis pie aizstāvēšanas sakarā ar

---

<sup>13</sup> Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2007. gada 10.oktobra spriedums Lietā Nr. SKC – 690

prasības grozīšanu var pasliktināties.”<sup>14</sup> Autora ieskatā, prasības priekšmeta vai pamata grozīšana ir viennozīmīgi pieļaujama mūsdienu tiesvedībā, tomēr tiesai ir jāizvērtē, vai prasītājs, grozot prasības priekšmetu vai pamatu, neceļ jaunu prasību pret vienu un to pašu personu, bet uz citiem pamatiem. Šādā gadījumā prasība, kas tiek grozīta, nevar tikt uzskatīta par iepriekš celto prasību grozītā redakcijā, bet par jaunu prasījumu, jo tiek grozīts gan prasības priekšmets, gan pamats.

Rīgas Pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas lietā Nr.C29393016 V.V.Ļ. prasībā pret S.Ļ. par uzturlīdzekļu piedziņu un uzturlīdzekļu parāda piedziņu 2016.gada 3.maijā tiesa nozīmēja sagatavošanās tiesas sēdi, kurā noskaidroja jautājumu par atbildētāja iesniegto pierādījumu attiecināmību uz atbildētāja celto pretprasību par uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu un prasītājas iesniegto prasības pieteikuma grozījumu virzību. Tiesas sēdē prasītājas pārstāve norādīja, ka tiks atkārtoti sniegti prasības pieteikuma grozījumi. Tiesa nolēma uzlikt par pienākumu iesniegt uzturlīdzekļu apmēra aprēķinu un atgriezta atbildētājam iesniegtos pierādījumus, kas neattiecas uz prasītājas celto prasību.<sup>15</sup> Sagatavošanās sēdes institūta būtība ir noskaidrot procesuālas dabas jautājumu, lai nodrošinātu lietas ātrāku izskatīšanu. Autora ieskatā, tiesa, nozīmējot sagatavošanās tiesas sēdi, veicina lietu ātrāku izskatīšanu, ņemot vērā, ka tiesa izskaidroja prasītājai prasības grozījumu atstāšanas bez virzības pamatus un atbildētājam pierādījumu nepieņemšanas pamatus.

Lielbritānijas Civilprocesa nolikuma 17.1-(1) punkts nosaka, ka prasītājs var grozīt prasības priekšmetu vai pamatu līdz brīdim, kad prasības pieteikums ir izsniegts atbildētājam, vai atsevišķos gadījumos ar atbildētāja piekrišanu, vai speciālu tiesas atļauju.<sup>16</sup> Kaut gan Lielbritānijas civilprocess būtiski atšķiras no Latvijas civilprocesa, autora ieskatā, Lielbritānijas modelis ir efektīvs un nodrošina lietu ātrāku izskatīšanu. Minētajā normā nav saistības ar lietas izskatīšanas stadiju, bet ar tiesas darbību, izsniedzot atbildētājam prasības pieteikuma norakstu, kas arī ir prasītāja termiņš grozīt prasības priekšmetu vai pamatu. Šāda tiesu prakse veicina aizskartās tiesības būtības saglabāšanu, liedzot prasītājam grozīt prasību tā, kā tiek grozīta aizskartā tiesība.

Igaunijas Republikas Civilprocesa kodeksa 206. paragrāfs nosaka prasītāja tiesības grozīt prasības priekšmetu vai pamatu, palielināt prasības apmēru.<sup>17</sup> Attiecīgi, Igaunijas Republikas Civilprocesa kodeksa 376. paragrāfa pirmā daļa nosaka, ka prasītājs var grozīt

---

<sup>14</sup> Prof. Dr. Jur. V.Bukovskis Civilprocesa mācību grāmata, Rīga, 1933, 326.lpp

<sup>15</sup> 2016.gada 3.maija Rīgas Pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas sagatavošanās sēdes protokols lietā Nr.C29393016 (nepublicēts)

<sup>16</sup> Lielbritānijas Civilprocesa nolikuma 17.1(1) punkts (Civil procedure rules), spēkā no 1998. gada, (Pieejams [www.eur-lex.europa.eu/n-lex](http://www.eur-lex.europa.eu/n-lex))

<sup>17</sup> Igaunijas Republikas Civilprocesa kodeksa 206. paragrāfs (Code of Civil Procedure) Spēkā no 01.01.2006 (Pieejams [www.riigiteataja.ee](http://www.riigiteataja.ee))

prasības priekšmetu vai pamatu pēc prasības pieteikuma izsniegšanas tikai ar tiesas vai atbildētāja piekrišanu.<sup>18</sup> Igaunijas Republikas Civilprocesa kodeksā ir vērojama līdzība ar Lielbritānijas Civilprocesa nolikumā minēto, ka prasītājs var grozīt prasības pieteikumu līdz brīdim, kad tas tiek izsniegts atbildētājam, un pēc minētā termiņa tas ir iespējams tikai ar prasītāja vai tiesas speciālu piekrišanu. Autora ieskatā, Igaunijas Republikas regulējums par prasītāja tiesībām grozīt prasības priekšmetu vai pamatu ir nedaudz nekonkrētāks nekā Lielbritānijas Civilprocesa nolikuma regulējums, bet abi regulējumi balstās uz vienu un to pašu principu, ka atbildētājam ir tiesības grozīt prasības pieteikumu, līdz tas tiek izsniegts atbildētājam. Arī Vācijas Civilprocesa kodeksa 263.pantā noteiktas prasītāja tiesības grozīt prasības pieteikumu, no brīža, kad noteikts pirmās tiesas sēdes datums, tikai ar atbildētāja tiešu vai netiešu piekrišanu un ja tiesa uzskata, ka šādi grozījumi ir nepieciešami.<sup>19</sup> Visos autora piedāvātajos Eiropas Savienības valstu procesuālajos likumos ir saskatāma kopīga tendence, ka prasītāja tiesības grozīt prasības priekšmetu ir izlietojamas līdz prasības pieteikuma izsniegšanai atbildētājam, kas nodrošina, ka atbildētājs, saņemot prasības pieteikumu, varēs izteikt iebildumus par prasību tās galējā versijā, nekavējot lietas izskatīšanu.

## 2.1 Prasības priekšmeta vai pamata grozīšanas problēmas

Civilprocesa likuma 74.panta trešās daļas 3.punkts nepieļauj grozīt prasības priekšmetu un pamatu, jo normā ir iekļauts vārds *vai*, kas uzliek par pienākumu prasītājam izvēlēties vai grozīt prasības priekšmetu vai pamatu. Pretējā gadījumā prasītājs faktiski ceļ jaunu prasījumu, kas ir izskatāms atsevišķi no sākotnējās lietas jaunā tiesvedībā.

Profesors V.Bukovskis ir norādītājs “Ja atbildētājs neceļ iebildumus pret prasības grozīšanu, tad arī tiesai nav pamata to nepieļaut. No otras puses tomēr atbildētājs, ceļot savus iebildumus vai norādot uz kādiem apstākļiem, bieži vien piespiež prasītāju grozīt uzstādītos prasījumus.”<sup>20</sup> Mūsdienu civillietu iztiesāšanā ir redzama prakse, kad prasītājs groza prasības priekšmetu vai pamatu pēc atbildētāja iebildumu par prasības pieteikumu uzklauššanas tiesas sēdē. Prasītāja pienākums jebkurā civillietas iztiesāšanā ir pierādīt atbildētāja nodarīto tiesību aizskārumu, kas dod tiesības prasīt atlīdzinājumu. Ja atbildētāja pozīcija civillietā ir noraidoša, tad atbildētāja tiesības ir izteikt iebildumus par prasības pieteikumu un pamatot savus iebildumus. Civilprocesa likuma 148.panta ceturtā daļa paredz, ka atbildētāja rakstveida

---

<sup>18</sup> Igaunijas Republikas Civilprocesa kodeksa 376. paragrāfs (Code of Civil Procedure) Spēkā no 01.01.2006 (Pieejams [www.riigiteataja.ee](http://www.riigiteataja.ee))

<sup>19</sup> Vācijas Civilprocesa kodeksa 263.pants (Civil procedure code) spēkā no 2005.gada 5.decembra (pieejams [www.gesetze-im-internet.de](http://www.gesetze-im-internet.de))

<sup>20</sup> Prof. Dr. Jur. V.Bukovskis Civilprocesa mācību grāmata, Rīga, 1933, 326.lpp

paskaidrojumus nekavējoties nosūta prasītājam, pēc atbildētāja paskaidrojumu saņemšanas prasītājam būtu jāizvērtē, vai ir nepieciešams veikt grozījumus prasības pieteikumā. Tomēr tiesu praksē ir gadījumi, kad prasītājs groza prasības priekšmetu vai pamatu pēc atbildētāja iebildumu uzklaušanās tiesas sēdē, kas, autora ieskatā, neveicina civillietu ātrāku izskatīšanu un nostāda atbildētāju procesuāli nevienlīdzīgā situācijā. Piemēram, Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu nama lietā Nr. C17131314 G.K. prasībā pret M.A. par nekustamā īpašuma nodokļa parāda piedziņu 2016.gada 4.aprīļa tiesas sēdē tika uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības, prasītāja pārstāvis pamatoja prasības pieteikumu, atbildēja uz atbildētāja jautājumiem, un atbildētāja pārstāvis izteica viedokli par prasības pieteikumu. Minētajā tiesas sēdē prasītāja pārstāvis lūdza atlikt lietas izskatīšanu, lai iesniegtu papildus pierādījumus un tiesa saskaņā ar Civilprocesa likuma 210.panta pirmās daļas 4.punktu nolēma atlikt lietas izskatīšanu.<sup>21</sup> Minētās lietas 2016.gada 19.oktobra tiesas sēdē tiesa atsāka lietas izskatīšanu pēc būtības un ziņoja, ka 2016.gada 12.oktobrī kopā ar prasītāja iesniegtajiem papildus pierādījumiem saņemti prasības pieteikuma papildinājumi, ar kuriem prasītājs palielina prasības apmēru, lūdzot piedzīt parādu par 2016.gada oktobra mēnesi, un palielina soda naudu. Tiesa tiesas sēdē ziņoja, ka prasības pieteikuma papildinājumi ir pievienoti lietai. 2016.gada 19.oktobrī lieta tika izskatīta pēc būtības.<sup>22</sup> Autora ieskatā, tiesai nebija pamata pieņemt prasības pieteikuma papildinājumus. 2016.gada 4.aprīļa tiesas sēdē tiesa uzsāka lietas izskatīšanu pēc būtības un, autora ieskatā, ir pārkāpts Civilprocesa likuma 74.panta trešās daļas 3.puntā noteiktais termiņš prasības pieteikuma papildinājumu iesniegšanai. Šāda tiesas prakse nostāda prasītāju un atbildētāju nevienlīdzīgās pozīcijās. Minētajā tiesas sēdē atbildētājs nelūdz atlikt tiesas sēdi, lai iepazītos ar prasītāja iesniegtajiem papildinājumiem, un lieta tika izskatīta pēc būtības. Autora ieskatā, šāda prakse noved pie situācijas, kad prasītājam ir neierobežotas iespējas grozīt prasības priekšmetu vai pamatu, palielināt prasījumus pēc atbildētāja paskaidrojumiem tiesas sēdē, jo tiek pieļauta iespēja, ka prasītājs šādā viedā izmaina prasību, lai atspēkotu atbildētāja paskaidrojumus tiesas sēdē, kas ir pretēji sacīkstes principam.

Tomēr tiesu prakse ir dažāda, kā, piemēram, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas lietā C30616113 SIA „A” prasībā pret SIA „B” ar trešajām personām T. A. un SIA „C” par nomas līguma atzīšanu par saistošu un rēķinu sakārtošanu. 2015.gada 9.novembra tiesas sēdē, neuzsākot lietas izskatīšanu pēc būtības, tika iesniegti prasības pieteikuma grozījumi, ar kuriem trešās personas T.A. un SIA “C” tiek pārsauktas par atbildētājiem un tiek palielināts prasības summas apmērs, prasījums par īres līguma atzīšanu par saistošu tiek aizstāts ar

---

<sup>21</sup> 2016.gada 4.aprīļa Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu nama tiesas sēdes protokols lietā Nr.17131314 (nepublicēts)

<sup>22</sup> 2016.gada 19.okotbra Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu nama tiesas sēdes protokols lietā Nr.17131314 (nepublicēts)

zaudējumu piedziņas prasību, kā arī lūgts piedzīt prasības pieteikumā noteikto zaudējumu summu solidāri no visiem atbildētājiem. Atbildētāju pārstāvji tiesas sēdē norādīja, ka iesniegtie prasības pieteikuma grozījumi nav pievienojami lietai, jo ir uzskatāmi kā atsevišķa prasība, kas skatāma atsevišķā tiesvedībā. Tiesa, pamatojoties uz procesuālās ekonomijas principu, nolēma pieņemt prasības pieteikuma grozījumus un izlemt par prasības pieteikuma grozījumu atbilstību Civilprocesa likuma 128.pantam un 129.pantam 7 dienu laikā, un atlikt tiesas sēdi.<sup>23</sup> Pretēja tiesas prakse ir saskatāma Rīgas rajona tiesas lietā Nr.C33266815 2016.gada 27.maija tiesas sēdē, tiesas sēdes laikā prasītāja pārstāve iesniedza prasības pieteikuma grozījumus, un tiesa saskaņā ar Civilprocesa likuma 73.<sup>1</sup> panta pirmo daļu izteica brīdinājumu prasītāja pārstāvim par negodprātīgu tiesību un pienākumu izmantošanu, ņemot vērā, ka prasītāja pārstāvis nav ievērojis Civilprocesa likuma 93.panta trešajā daļā noteikto termiņu pierādījumu iesniegšanai. Lieta tika izskatīta pēc būtības 2016.gada 27.maija tiesas sēdē.<sup>24</sup> Kaut gan Civilprocesa likuma 93.panta trešajā daļā noteiktais termiņš pierādījumu iesniegšanai nav prekluzīvs, jo prasītājam nezūd tiesības iesniegt papildus pierādījumus ar termiņa beigām, bet rodas atbildība par Civilprocesa likuma noteikto procesuālo darbību neievērošanu. Autora ieskatā, tiesa pamatoti izteica brīdinājumu prasītāja pārstāvim par tiesību negodprātīgu izmantošanu, bet tiesas minētais termiņš attiecas uz pierādījumu iesniegšanu, nevis prasības pieteikuma grozījumu iesniegšanu. Autora ieskatā, šāda tiesas rīcība ir raksturojama pozitīvi, jo šāda tiesas rīcība sekmē lietas ātrāku izskatīšanu nākotnē, liekot pusēm sekot Civilprocesa likumā noteiktajai lietu vešanas formālajai kārtībai.

Rīgas apgabaltiesas Civillietu kolēģija 2016.gada 18.jūlija lēmumā, ar kuru nolēma atcelt un nodot jaunai izskatīšanai Ogres rajona tiesas lēmumu par atteikšanos pieņemt prasības pieteikuma grozījumus lietā Nr. C24164115 norādīja, ka “ Tiesas kolēģija atzīst, ka lietā nav strīda par to, ka prasītājs G. V. 2015.gada 19.jūnijā Ogres rajona tiesā cēlis prasību pret G. K., A. J., I. C. un U. C. par dzīvokļu īpašnieku kopības pieņemto lēmumu atzīšanu par spēkā neesošiem, un uz 2016.gada 20.maija lēmuma pieņemšanas brīdi lietas izskatīšana pēc būtības nav uzsākta. Civilprocesa likuma 74.panta trešā daļa noteic, ka prasītājs ir tiesīgs pilnīgi vai daļēji atteikties no prasības, samazināt prasījumu apmēru, kā arī rakstveidā grozīt prasības pamatu vai priekšmetu vai palielināt prasījumu apmēru, iekams nav uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības (šā likuma 163.pants). Savukārt Civilprocesa likuma 75.panta pirmā daļa paredz prasītājam tiesības prasību celt arī pret vairākiem atbildētājiem. Civilprocesa likuma komentāros pie 75.panta izteikts viedoklis, ka līdzatbildētāju pēc prasītāja lūguma var pieaicināt

---

<sup>23</sup> 2015.gada 9.novembra Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr. C30616113 (nepublicēts)

<sup>24</sup> 2016.gada 27.maija Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr.C33266815 (nepublicēts)

arī jau uzsāktā lietā un ka to var darīt līdz lietas izskatīšanas pēc būtības pabeigšanai (skat. Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1. – 28.nodaļa) Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2011,215.lpp.). Augstākās tiesas Civillietu departaments 2015.gada 19.decembra spriedumā lietā Nr. SKC- 252/2015 atzinis, ka tikai prasītājs, ievērojot dispozitivitātes principu, ir tiesīgs rakstveidā grozīt prasības pamatu vai priekšmetu, iekams nav uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības (sk. Civilprocesa likuma 74.panta trešās daļas 3.punktu). No iepriekš minētā izriet, ka prasības priekšmeta un pamata noteikšana, tostarp arī tā grozīšana, ir absolūta prasītāja tiesība. Turklāt tā ir saistīta ar noteiktu rakstveida formu. Ņemot vērā minēto, tiesas kolēģija atzīst, ka Civilprocesa likuma noteikumi neierobežo lietas dalībnieku skaitu, kā arī prasītāja tiesības līdz lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanai rakstveidā grozīt prasības pamatu un pieaicināt lietā līdzatbildētāju, kurš tā ieskatā ir atbildīgs par prasītāja tiesību aizskārumu. Savukārt jautājums par celtās prasības pamatotību ir izvērtējams, izskatot lietu pēc būtības, nevis civilprocesa stadijā, kad tiek lemts jautājums par prasības pieteikuma grozījumu pieņemšanu. Gadījumi, kad tiesnesis atsakās pieņemt prasības pieteikumu, ir noteikti Civilprocesa likuma 132.panta pirmajā daļā un tie ir vienlīdz attiecināmi arī uz atteikumu pieņemt prasības pieteikuma grozījumus un tie ir sekojoši: 1) ja strīds nav pakļauts tiesai; 2) ja prasību cēlusi persona, kurai nav prasības tiesību; 3) ja puses likumā noteiktajā kārtībā vienojušās par strīda nodošanu izskatīšanai šķīrējtiesā, izņemot gadījumu, kad tiesā iesniegts prasības pieteikums par šķīrējtiesas līguma atzīšanu par spēkā neesošu; 31) ja puses likumā noteiktajā kārtībā vienojušās par strīda risināšanu, izmantojot mediāciju, un nav iesniegti pierādījumi par to, ka priekšlikums risināt strīdu, izmantojot mediāciju, ir noraidīts vai mediācijas līgums nav noslēgts, vai mediācija izbeigusies, nepanākot vienošanos Mediācijas likumā noteiktajā kārtībā; 4) ja tās pašas vai citas tiesas tiesvedībā ir lieta par strīdu starp tām pašām pusēm, par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata; 5) ja strīdā starp tām pašām pusēm, par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata ir likumīgā spēkā stājies tiesas spriedums vai lēmums izbeigt tiesvedību sakarā ar prasītāja atteikšanos no prasības vai pušu izlīguma apstiprināšanu; 6) ja lieta nav piekritīga šai tiesai; 7) ja prasītājs nav ievērojis attiecīgo lietu kategorijai noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību vai nav veicis likumā noteiktos pasākumus, lai noregulētu strīdu ar atbildētāju līdz prasības celšanai; 8) ja prasības pieteikumu iesniegusi persona, kurai nav civilprocesuālās rīcībspējas; 9) ja no prasības pieteikumam pievienotās pilnvaras vai cita dokumenta neizriet pilnvarojums pārstāvim celt šādu prasību; 10) ja prasības pieteikumam nav pievienota pilnvara vai cits dokuments, kas apliecina pārstāvja pilnvarojumu celt prasību. Kā redzams no pirmās instances tiesas sēdes protokola, tiesa, atsakoties pieņemt prasības pieteikuma grozījumus, nav atsaukusies ne uz vienu no Civilprocesa likuma 132.panta pirmajā daļā noteiktajiem gadījumiem. Tiesas kolēģija

atzīst, ka protokola lēmumā norādītie argumenti, ka atbilstoši judikatūrai šāda veida prasības ir ceļamas pret tiem dzīvokļu īpašniekiem, kuri piedalījās apstrīdētā lēmuma pieņemšanā, bet jaunā īpašniece (Z. I., kuru prasītājs vēlējis pieaicināt lietā kā atbildētāju) nav piedalījusies apstrīdētā lēmuma pieņemšanā, ir apstākļi, kas vērtējami, izskatot lietu pēc būtības, nevis pieņemot prasības pieteikuma grozījumus. Ņemot vērā minēto, tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa 2016.gada 20.maijā nepamatoti atteica pieņemt prasības grozījumus. Kā jau tiesa to tika atzinusi, Civilprocesa likuma 132.panta nosacījumi ir attiecināmi gan uz atteikumu pieņemt prasības pieteikumu, gan uz atteikumu pieņemt prasības pieteikuma grozījumus. Civilprocesa likuma 132.panta trešajā daļā ir noteikts, ka lēmums, ar kuru atteikts pieņemt prasību (attiecīgi arī prasības pieteikuma grozījumus, papildinājumus) ir pārsūdzams Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Ņemot vērā minētās likuma normas nosacījumus, tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa 2016.gada 20.maija protokolā nepamatoti ir norādījusi, ka lēmums par atteikšanos pieņemt prasības pieteikuma grozījumus nav pārsūdzams. Civilprocesa likuma 230.panta ceturtajā daļā ir noteikts, ka lēmuma motīvu daļā norāda konstatētos faktus, pierādījumus, uz kuriem pamatoti tiesas vai tiesneša secinājumi un argumenti, kā arī normatīvos aktus, pēc kuriem tiesa vadījies. Savukārt Civilprocesa likuma 132.panta otrajā daļā ir noteikts, ka par atteikšanos pieņemt prasības pieteikumu tiesnesis pieņem motivētu lēmumu. Juridiskajā literatūrā (Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Sagatavojis autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. TNA. Rīga, 2006, 222.lpp.) pie Civilprocesa likuma 132.panta dots skaidrojums, ka gadījumā, ja tiesnesis atsakās pieņemt prasības pieteikumu, tad viņam par to jāpieņem motivēts lēmums atsevišķa procesuāla dokumenta veidā, kurā jānorāda šāda atteikuma pamats, atsaucoties uz attiecīgo komentējamā panta pirmās daļas punktu. No minēto likuma normu nosacījumiem izriet, ka lēmumam par atteikšanos pieņemt prasības pieteikumu (attiecīgi arī prasības pieteikuma grozījumus), ir jābūt noformētam atsevišķa procesuālā dokumenta veidā, t.i. rakstveidā. Lietā nav strīda par to, ka pirmās instances tiesa prasības pieteikuma grozījumus atteikusies pieņemt ar protokola lēmumu. Tiesas kolēģija atzīst, ka gadījumā, ja minētais lēmums būtu pamatots pēc būtības, tad apstākļi, ka lēmums nav noformēts atbilstoši Civilprocesa likuma 132.panta otrās daļas nosacījumiem, pats par sevi nevarētu būt pamats apstrīdētā lēmuma atcelšanai. Taču šajā gadījumā, minētais lēmums nav pamatots arī pēc būtības, t.i. lēmums neatbilst Civilprocesa likuma 230.panta ceturtais daļas nosacījumiem, jo tajā nav norādīts neviens normatīvais akts, pēc kura tiesa ir vadījies, kā arī lēmuma motīvus nevar atzīt par pareiziem.”<sup>25</sup> Minētais Rīgas apgabaltiesas Civillietu kolēģijas lēmums iezīmē

---

<sup>25</sup> Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2016.gada 18.jūlija lēmums lietā Nr. C24164115 (nepublicēts)

pirmās instances tiesas pienākumu pieņemt motivētu lēmumu, autora ieskatā, šādas prasības ir viennozīmīgi pamatotas. Autora ieskatā, tiesai ir nepieciešams pamatot ne tikai lēmumu par atteikumu pieņemt prasības pieteikuma grozījumus, bet arī lēmumu par prasības pieteikuma grozījumu pieņemšanu, kā rezultātā būtu redzama tiesas motivācija pieņemot prasības pieteikuma grozījumus ārpus Civilprocesa likuma noteiktā termiņa – līdz lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanai. Šādam tiesas lēmumam arī būtu jābūt pārsūdzamam, jo nodrošinātu atbildētāja tiesības uz taisnīgu tiesu, kad tiesa nepamatoti pieņemtu prasības pieteikuma grozījumus. Protams, atbildētājam pastāv iespēja norādīt uz visiem procesuālajiem pārkāpumiem, kas notikuši lietas izskatīšanas laikā pirmajā instancē, iesniedzot apelācijas sūdzību, bet, autora ieskatā, tas veicinātu ātrāku lietas izskatīšanu.

“Ja reiz prasības pamats ir juridiski fakti, tad prasības pamata grozīšana ir šo juridisko faktu aizstāšana vai papildināšana ar citiem juridiskiem faktiem, t.i., ja prasība sākotnēji tika pamatota ar vienu juridisko faktu pastāvēšanu faktiskajā dzīvē, tad prasības grozīšana nozīmē prasību pamatot ar citiem faktiskajā dzīvē pastāvošiem juridiskiem faktiem. Tomēr dažās lietās Senāts ir risinājis jautājumu, vai konkrētajā lietā ir notikusi prasības pamata grozīšana. Tā kādā lietā prasītāja nekustamā īpašuma reformas ietvaros cēla prasību par īpašuma tiesību uz nekustamo īpašumu atjaunošanu, pamatojoties uz to, ka prasītāja ir bijušā īpašnieka mantiniece. Lietas izskatīšanas laikā atklājies, ka bijušais īpašnieks vēl pirms nekustamā īpašuma nacionalizācijas uzdāvinājis īpašumu personai, kas nav prasītāja mantiniece. Pirmās instances tiesa prasību noraidīja. Apelācijas sūdzībā prasītāja apstrīdēja dāvinājuma līgumu, uzskatīdama sevi par bijušā īpašnieka neatraidāmo mantinieci, kurai ir tiesības uz mantojuma neatraidāmo daļu, un vienlaikus, protams, lūdza tiesu atzīt viņai īpašuma tiesības uz attiecīgu daļu strīdus īpašuma. Apelācijas tiesa prasītājas prasību apmierināja daļēji. Senāts uzskatīja, ka "šāda prasība (par *dāvinājuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu daļā*) nav apspriesta pirmās instances tiesā un šajā sakarībā atbildētājam nebija dota iespēja iesniegt tiesai nepieciešamos pierādījumus. Ar to pārkāpti Civilprocesa likuma 418. panta pirmās daļas noteikumi, kas liedz apelācijas sūdzībā grozīt prasības priekšmetu un pamatu." Tāpēc apelācijas tiesas spriedums tika atcelts. Savukārt kādā citā lietā prasība par īpašuma tiesību atzīšanu uz dzīvokļa īpašumu pamatota ar apstākļiem, kas saistīti ar apdāvinātā rupju nepateicību. Taču otrās instances tiesa apmierinājusi prasību, pamatojoties uz apstākļiem, kas saistīti ar laulāto mantiskajām attiecībām, tādējādi grozot prasības pamatu un neievērojot savas kompetences robežas, t.i., neievērojot likumā noteikto, ka tiesa taisa spriedumu par prasībā noteikto prasības priekšmetu un uz prasībā norādītā pamata, nepārsniedzot prasījuma robežas (Civilprocesa likuma 192. pants). Autors uzskata, ka abi šie Senāta spriedumi apstiprina izteikto pieņēmumu, ka prasības pamata grozīšana ir saprotama kā prasības pamatā esošo juridisko faktu nomaina ar citiem

juridiskajiem faktiem. Tā, piemēram, pirmajā no aprakstītajām lietām prasītāja sākotnēji celtās prasības pamatu – īpašuma tiesību atjaunošana kā bijušā īpašnieka mantinieci - apelācijas tiesā aizstāja ar pilnīgi citu prasības pamatu - dāvinājuma līguma spēkā neesamība daļā. Abi prasības pamati ir pilnīgi atšķirīgi. Iespējams, vislabāk šo atšķirību raksturo juridiskais fakts "dāvinājuma līguma esamība". Pirmā prasības pamata gadījumā dāvinājuma līguma esamībai kā faktam nav nekādas nozīmes, t.i., tas nav juridisks fakts, kuram ir jāpastāv faktiskajā dzīvē, lai atjaunotu īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu šī īpašuma pēdējā īpašnieka mantinieci likuma "Par namīpašumu denacionalizāciju Latvijas Republikā" kārtībā. Turpretim, ja prasība atzīt īpašuma tiesības ir pamatota ar Civillikuma 1922. pantu ("Ja dāvinājums izdarīts tādā apmērā, ka dāvinātāja neatraidāmiem mantiniekiem neatliek pat viņu neatņemamās daļas [..], tad viņi var prasīt no apdāvinātā, lai izdod viņiem šīs daļas"), tad, protams, dāvinājuma līguma, ar kuru ir aizskartas prasītājas kā neatraidāmās mantinieces tiesības, pastāvēšana ir svarīgs faktiskais apstāklis, t.i., juridiskais fakts, kura nepastāvēšanas faktiskajā dzīvē gadījumā, prasība būtu noraidāma. Citiem vārdiem sakot, atšķirībā no pirmā prasības pamata otrā prasības pamata gadījumā dāvinājuma līguma pastāvēšana faktiskajā dzīvē ir obligāts priekšnoteikums prasības apmierināšanai. Tādējādi jākonstatē, ka Senāts šajā lietā pamatoti uzskatīja, ka prasītāja pirmās instances tiesā celtās prasības pamatu apelācijas tiesa ir neatļauti grozījusi. Tā kā apelācijas tiesa šo prasību, kas pamatota ar jauno prasības pamatu, bija apmierinājusi, tad Senātam šāds spriedums bija jāatceļ, kas arī tika izdarīts.”<sup>26</sup>

---

<sup>26</sup> Žurnāls "Jurista Vārds" 12. februāris 2013 /Nr. 6 (757) Mag. Iur. E.Briedis "Par pieaugumu CPL 36. un 418. panta izpratnē" (pieejams (ww.jurstavards.lv)

### 3. LĪDZTIESĪBAS PRINCIPA UN SACĪKSTES PRINCIPA IZPAUSME GROZOT PRASĪBAS PRIEKŠMETU VAI PAMATU

Civilprocesa likuma 9.panta pirmā daļa nosaka “pusēm ir vienlīdzīgas procesuālās tiesības”<sup>27</sup> un šī paša panta otrā daļa nosaka, ka “tiesa nodrošina pusēm vienādas iespējas izmantot tanī piešķirtās tiesības savu interešu aizsardzībai.”<sup>28</sup>

Civilprocesa likuma komentāros pušu līdztiesības princips tiek skaidrots kā “pušu līdztiesība kā civiltiesību vienlīdzības principa izpausme civilprocesā. Pušu līdztiesība civilprocesā izriet no vispārējā cilvēktiesību vienlīdzības principa, kas nostiprināts Satversmes 91.pantā un daudzos starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos, kam pievienojusies Latvija. 48 Satversmes 91.pantā noteiktais, ka cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas, jāsaprot tādējādi, ka personu tiesībām jābūt vienlīdzīgām. Personām jāpiešķir un jāgarantē vienlīdzīgas tiesības tikai tad, ja tās atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos.”<sup>29</sup> Tiesai saskaņā ar Civilprocesa likuma 73.<sup>1</sup> pantu ir jānodrošina, lai puses izmantotu sev piešķirtās procesuālās tiesības godprātīgi. Tiesu praksē ir sastopami gadījumi, kad puses izmanto negodprātīgi sev piešķirtās tiesības, kā, piemēram, Rīgas rajona tiesas lietā Nr.C33266815 2016.gada 27.maija tiesas sēdē prasītāja pārstāve iesniedza prasības pieteikuma grozījumus, un tiesa saskaņā ar Civilprocesa likuma 73.<sup>1</sup> panta pirmo daļu izteica brīdinājumu prasītāja pārstāvim par negodprātīgu tiesību un pienākumu izmantošanu, ņemot vērā, ka prasītāja pārstāvis nav ievērojis Civilprocesa likuma 93.panta trešajā daļā noteikto termiņu pierādījumu iesniegšanai. Lieta tika izskatīta pēc būtības 2016.gada 27.maija tiesas sēdē.<sup>30</sup> Kaut gan Civilprocesa likuma 93.panta trešajā daļā noteiktais termiņš pierādījumu iesniegšanai nav prekluzīvs, jo prasītājam nezūd tiesības iesniegt papildus pierādījumus ar termiņa beigām, tāpat rodas atbildība par Civilprocesa likuma noteikto procesuālo darbību neievērošanu. Autora ieskatā, tiesa pamatoti izteica brīdinājumu prasītāja pārstāvim par tiesību negodprātīgu izmantošanu, bet tiesas minētais termiņš attiecas uz pierādījumu iesniegšanu, nevis prasības pieteikuma grozījumu iesniegšanu. Autora ieskatā, šāda tiesas rīcība ir raksturojama pozitīvi, jo šāda tiesas rīcība sekmē lietas ātrāku izskatīšanu nākotnē, liekot pusēm sekot Civilprocesa likumā noteiktajai lietu vešanas formālajai kārtībai.

Autora ieskatā, tiesa, pieņemot prasības pieteikuma grozījumus pēc lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanas, pārkāpj pušu līdztiesības principu, jo prasītājam tiek dota iespēja grozīt prasības priekšmetu vai pamatu pēc lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanas, kas ir pretēji

<sup>27</sup> Civilprocesa likuma 9.panta pirmā daļa (pieejams [www.likumi.lv](http://www.likumi.lv))

<sup>28</sup> Civilprocesa likuma 9.panta otrā daļa (pieejams [www.likumi.lv](http://www.likumi.lv))

<sup>29</sup> Civilprocesa likuma komentāri” 1.daļa (1.-28.nodaļa) Otrais papildinātais izdevums, sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2016.gads, 56.lpp

<sup>30</sup> 2016.gada 27.maija tiesas sēdes protokols lietā Nr.C33266815 (nepublicēts)

Civilprocesa likuma 74.panta trešās daļas 3.punktā noteiktajam termiņam. Šādā situācijā prasītājs ir nepašaubāmi procesuāli izdevīgākā situācijā, jo prasības pieteikuma grozījumi ir veikti pēc atbildētāja iebildumu uzklaušanās un atbildēšanas uz atbildētāja un tiesas jautājumiem, kas dod iespēju prasītājam modificēt prasību atbilstoši atbildētāja izteiktajiem iebildumiem tiesas sēdē.

“Atkāpes no pušu līdztiesības, kas pieļautas Civilprocesa likumā, ir objektīvi un saprātīgi pamatotas. Pusēm ir atšķirīgas, parasti pretējas, tiesiskās intereses. Prasītājs lūdz tiesu apmierināt viņa celto prasību, bet atbildētājs - tieši otrādi, Šo prasību pilnīgi vai daļēji noraidīt. Pastāvot šādām atšķirīgām interesēm, ne visās procesuālajās situācijās ir iespējams līdzsvarot pušu tiesības. Visos gadījumos, kad vienai pusei tiek piešķirts vairāk tiesību vai arī uzlikts mazāk pienākumu, pretējā puse jānodrošina ar atbilstošiem procesuālajiem līdzekļiem pušu līdztiesības sabalansēšanas nolūkā tā, lai tai būtu tādas pašas iespējas savu tiesību un likumīgo interešu aizsardzībai, uz ko norādīts komentējamā panta otrajā daļā. Tā, pateicoties likumiskajām prezumpcijām, kāda no pusēm var tikt atbrīvota no noteiktu faktu pierādīšanas. Tajā pat laikā pretējai pusei tiek dota iespēja Šo prezumpciju atspēkot un pierādīt pretējo tam, kas saskaņā ar likumu tiek uzskatīts par nodibinātu.”<sup>31</sup> Autora ieskatā, kad prasītājs groza prasības priekšmetu pēc lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanas, prasītājam tiek piešķirtas vairāk procesuālās tiesības savu interešu aizstāvībai, un atbildētājam, attiecīgi, nav iespēju aizstāvēt savas intereses tiesā pilnvērtīgi, jo prasītājs, grozot prasības priekšmetu vai pamatu, atspēko atbildētāja iebildumus par celto prasību ar grozītu prasības pieteikumu, kas nostāda prasītāju procesuāli izdevīgākā situācijā.

### **3.1 Sacīkstes principa izpausme grozot prasības priekšmetu vai pamatu**

Civilprocesa likuma 10.panta otrā daļa nosaka, ka “sacīkste notiek, pusēm dodot paskaidrojumus, iesniedzot, pierādījumus, tiesai adresētus pieteikumus, piedaloties liecinieku un ekspertu nopratināšanā, citu pierādījumu pārbaudē un novērtēšanā, piedaloties tiesu debatēs un veicot citas procesuālās darbības šajā likumā, noteiktajā kārtībā.”<sup>32</sup>

“Sacīkstes principa izpratne civilprocesā. Pušu sacīkste civilprocesā — prasības tiesvedības pamatprincips civillietās, saskaņā ar kuru katra puse pierāda tiesai savu prasījumu, preprasījumu un iebildumu pamatotību. Pušu sacīkste civilprocesā notiek, pusēm vācot un iesniedzot pierādījumus, piedaloties to pārbaudē un novērtēšanā, dodot tiesai mutvārdu un

<sup>31</sup> Civilprocesa likuma komentāri” 1.daļa (1.-28.nodaļa) Otrais papildinātais izdevums, sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2016.gads,62.-63.lpp

<sup>32</sup> Civilprocesa likuma 10.panta otrā daļa (pieejams [www.likumi.lv](http://www.likumi.lv))

rakstveida paskaidrojumus, sniedzot tai savus argumentus un apsvērumus par lietas būtību un atsevišķiem procesuāliem jautājumiem, iesniedzot tiesai adresētus pieteikumus un lūgumus, apstrīdot otras puses prasījumus un iebildumus, pieteikumus un lūgumus, argumentus vai apsvērumus vai ceļot iebildumus pret tiem, piedaloties tiesu debatēs, izvēloties, pamatojot un aizstāvot savu tiesisko pozīciju lietā un veicot citas likumā paredzētās procesuālās darbības, kas vērstas uz faktisko lietas apstākļu noskaidrošanu un atbilstošu tiesību normu piemērošanu tiem.”<sup>33</sup> Autora ieskatā, prasības pieteikuma grozīšana ir viena no sacīkstes principa izpausmēm, kad prasītājs, saņemot atbildētāja rakstveida paskaidrojumus, izvēlas, vai ir nepieciešams veikt grozījumus prasības pamatā vai priekšmetā. Kaut gan minētajā citātā sacīkstes princips ir nosaukts kā viens no pamatprincipiem, tomēr visi Civilprocesa likumā iekļautie principi ir jāievēro kā tiesai, tā arī pusēm. Civilprocesa likuma 10. panta otrā daļa norāda, ka sacīkste civilprocesā izpaužas kā procesuālu darbību veikšana likuma noteiktajā kārtībā. Autora ieskatā, prasītāja rīcība, iesniedzot prasības pieteikuma grozījumus pēc lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanas, pārkāpj Civilprocesa likumā noteikto kārtību, līdz ar to, ir pretēji likumā noteiktajam sacīkstes principam. Piemēram, Rēzeknes rajona tiesas lietā Nr.C26121515 2016.gada 4.februārī tiek uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības, prasītājs pamato prasības pieteikumu, atbildētājs izsaka viedokli par prasības pieteikumu un noprātina pieaicinātos lieciniekus. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 210.panta pirmās daļas 4.punktu tiesa pēc prasītāja lūguma atliek lietas izskatīšanu, lai dotu iespēju prasītājam iesniegt papildus pierādījumus lietā.<sup>34</sup> 2016.gada 31.augusta tiesas sēdē prasītājs iesniedza prasības pieteikuma grozījumus, uz kā pamata tiesas sēde tika atlikta.<sup>35</sup> Šāda tiesas prakse, autora ieskatā, ir nepareiza, jo ir pretrunā ar Civilprocesa likuma 9.pantā noteikto pušu līdztiesības principu, un Civilprocesa likuma 10.pantā noteikto sacīkstes principu, dodot iespēju prasītājam neierobežoti grozīt prasības priekšmetu vai pamatu. Autora ieskatā, tiesa, pieņemot prasības pieteikuma grozījumus pēc tiesas sēdes atlikšanas, kurā tika uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības, ir pārkāpusi sacīkstes principu, jo pušu sacīkste izpaužas, ne tikai kā procesuālo darbību veikšana savu interešu aizstāvībai tiesā, bet arī kā procesuālo darbību veikšana likumā noteiktajā kārtībā. Līdz ar to, autora ieskatā, nav pieļaujamas atkāpes no procesuālo darbību veikšanas termiņiem, kā rezultātā tiesa pieņem prasītāja prasības grozījumus ārpus likumā noteiktā termiņa.

Pie pretēja secinājuma autors nonāca, analizējot Rīgas rajona tiesas 2016.gada 26.oktobra lēmumu lietā Nr. C33348315, kurā tiesa norādīja, ka “2015.gada 17.jūnijā Rīgas rajona tiesā saņemts J. U. O. prasības pieteikums pret D. M, par mantojuma līguma atcelšanu un īpašuma

---

<sup>33</sup> Civilprocesa likuma komentāri” 1.daļa (1.-28.nodaļa) Otrais papildinātais izdevums, sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2016.gads, 62.lpp

<sup>34</sup> 2016.gada 4.februāra Rēzeknes rajona tiesas sēdes protokols lietā Nr.C26121515 (nepublicēts)

<sup>35</sup> 2016.gada 31.augusta Rēzeknes rajona tiesas sēdes protokols lietā Nr.C26121515 (nepublicēts)

tiesību atjaunošanu. Prasībā, pamatojoties uz Civillikuma 667., 820., 1440., 1461.pantiem, lūgts atcelt 2010.gada 23.augustā starp A.A.O. un D.M. noslēgto mantojuma līgumu uz A.A. O. piederošo nekustamo īpašumu un atjaunot A.A.O. īpašuma tiesības uz minēto nekustamo īpašumu. Vienlaicīgi prasības pieteikumā lūgts nodrošināt prasību. Civillietā Rīgas rajona tiesā pieņemta 2015.gada 14.jūlijā un ierosināta civillietā. 2016.gada 11.oktobrī lietā iesniegti un pievienoti lietas materiāliem prasības pieteikuma grozījumi, no kuriem izriet, ka prasītājs pēc būtības precizē iepriekš izteiktos prasījumus un, proti, prasītājs lūdz atzīt par spēkā neesošu no noslēgšanas brīža - 2010.gada 23.augusta starp A.A.O. un D. M. noslēgto mantojuma līgumu; dzēst īpašuma tiesību nostiprinājumu atbildētājam uz nekustamo īpašumu, atzīt un atjaunot A.A.O. īpašuma tiesības uz strīdus nekustamo īpašumu. 2016.gada 17.oktobrī Rīgas rajona tiesā saņemti J.U.O. prasības pieteikuma grozījumi. Grozījumos norādīts, ka, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 74.panta trešo daļu, prasītājs vēlas papildināt savu prasību un prasības pamatu, kā arī papildināt prasības pieteikumu ar jaunu prasījumu. Pārbaudot iesniegtos prasības pieteikuma grozījumus, tiesnese atzīst, ka pastāv pamats to nepieņemšanai. Civilprocesa likuma 74.panta trešās daļas 3.punkts noteic, ka prasītājam ir tiesības rakstveidā grozīt prasības pamatu vai priekšmetu vai palielināt prasījumu apmēru, iekams nav uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības (šā likuma 163.pants). Savukārt minētā likuma 163.panta pirmā daļa noteic, ka lietas izskatīšanas pēc būtības sākas ar tiesneša ziņojumu par lietas apstākļiem. Pārbaudot lietas materiālus, konstatē, ka lietas izskatīšana pēc būtības šajā civillietā uzsākta 2016.gada 11.oktobra tiesas sēdē, kurā tiesa ziņoja par lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanu. Šajā tiesas sēdē tika noskaidrots, vai prasītājs uztur prasību un noskaidrota atbildētājas attieksme uz celto prasību. Tāpat puses tiesas sēdē sniedza savus paskaidrojumus un realizēja citas procesuālās tiesības lietas izskatīšanas gaitā. Tāpat no lietas materiāliem izriet, ka pusēm tika izskaidrotas pušu procesuālās tiesības, tostarp Civilprocesa likuma 74.panta trešās daļas 3.punkts. Ņemot vērā minēto, secināms, ka prasītājam bija tiesības iesniegt prasības pieteikuma grozījumus līdz 2016.gada 11.oktobra tiesas sēdē tiesas ziņojumam par lietas izskatīšanas uzsākšanu pēc būtības. Tādējādi tiesnese atzīst, ka ir pamats atteikties pieņemt prasības pieteikuma grozījumus civillietā J.U.O. prasībā pret D. M. par mantojuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu un īpašuma tiesību atjaunošanu.”<sup>36</sup> Minētais Rīgas rajona tiesas lēmums nepārprotami apliecina, ka tiesu praksē pastāv atšķirīgi uzskati, par to, vai lietas izskatīšana pēc būtības ir uzsāka vienreiz, vai šāds lēmums tiesai ir jāpieņem katru tiesas sēdi. Uz šo jautājumu atbildi sniedz Zemgales apgabaltiesa 2016.gada 25.novembra lēmumā lietā Nr. C10072714, kurā tiesa norādīja, ka “Zemgales apgabaltiesa atzīst, ka lēmums pārsūdzētājā daļā, ar kuru atteikts

---

<sup>36</sup> Rīgas rajona tiesas 2016.gada 26.oktobra lēmums lietā Nr. C33348315 (nepublicēts)

pieņemt prasības pieteikuma precizējumus daļā par likumisko procentu par periodu no 2016.gada 22.septembra līdz 2016.gada 5.oktobrim 26,52 EUR apmērā piedziņu atceļams un jautājums nododams jaunai izskatīšanai Bauskas rajona tiesai. Ņemot vērā, ka likumdevējs ir atzinis prasītāja tiesības pievienot prasības summai procentus apelācijas instances tiesā, būtu nepamatoti uzskatīt, ka pirmās instances tiesā procentu pievienošana lietas izskatīšanas laikā nav iespējama, tādejādi liekot prasītājam nogaidīt līdz lietas izskatīšanai apelācijas instancē un tikai tad lūgt apelācijas instances tiesai piedzīt procentus. Civilprocesa likuma 418.panta otrās daļas normās iekļautā jēga ir nepieļaut tādu prasību, kuras iespējams izskatīt vienā tiesvedībā, sadalīt atsevišķās sīkākās prasībās, tādā veidā arī ievērojot procesuālās ekonomijas principu, kas attiecas arī uz izskatāmo lietu. Ņemot vērā, ka sākotnējā prasībā jau tika iekļauts prasījums par nokavējuma procentu piedziņu, tad procentu pieauguma pievienošana uz lietas izskatīšanas dienu nav atzīstama par prasības grozīšanu un prasījumu apmēra palielināšanu. Civilprocesa likuma 128.panta otrās daļas 4.punkts noteic, ka prasības pieteikumam pievienojams prasības summas aprēķins. Minēto likuma prasību prasītājs ir izpildījis, iesniedzot nokavējuma procentu un prasības summas aprēķinu uz lietas izskatīšanas dienu, attiecīgi precizējot prasības summu. Attiecībā uz blakus sūdzībā norādīto argumentu par lietas izskatīšanu pēc būtības, Civillietu tiesu kolēģija nevar piekrist blakus sūdzības iesniedzēja viedoklim un uzskata, ka pirmās instances tiesa pareizi norādījusi, ka lietas izskatīšanas uzsākšana pirmajā instancē iespējama tikai vienu reizi. Tomēr jautājums par lietas izskatīšanas uzsākšanu šajā gadījumā neietekmē prasītāja tiesības pēc lietas izskatīšanas atlikšanas iesniegt prasības pieteikuma precizējumus par nokavējuma procentu pieaugumu tiesvedības laikā pirmās instances tiesā. Līdz ar minēto Bauskas rajona tiesas tiesneses 2016.gada 11.oktobra lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt prasības pieteikuma precizējumus daļā par likumisko procentu piedziņu par laika periodu no 2016.gada 22.septembra līdz 2016.gada 5.oktobrim 26,52 EUR apmērā, nevar atzīt par likumīgu un pamatotu, tas ir atceļams un jautājums nododams jaunai izskatīšanai Bauskas rajona tiesai.”<sup>37</sup>

Autora ieskatā, minētais Zemgales apgabaltiesas lēmums pretēji prasītāja viedoklim skaidri nosaka, ka lietas izskatīšana pēc būtības uzsāka tikai vienu reizi, līdz ar to prasītāja Civilprocesa likuma 74.panta trešās daļas 3.punkta tiesības rakstveidā grozīt prasības priekšmetu vai pamatu izbeidzas līdz ar tiesas ziņojumu par izskatāmo lietu. Minētais lēmums vieš skaidrību par civillietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanas sekām, bet, autora ieskatā, no šādas situācijas varētu izvairīties, ja Civilprocesa likumā tiktu iekļautas normas, kas nosaka citu termiņu prasītājam sniegt prasības pieteikuma grozījumus ar termiņu, kas nav saistīts ar lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanu.

---

<sup>37</sup> Zemgales apgabaltiesas 2016.gada 25.novembra lēmums lietā Nr. C10072714 (nepublicēts)

#### 4. TIESAS SĒDES ATLIKŠANAS SEKAS

Civilprocesa likumā nav noteiktas konkrētās sekas lietas izskatīšanas atlikšanai attiecībā uz procesuālajām darbībām, kuras veiktas iepriekšējā tiesas sēdē, kā arī uz termiņiem, kas saistās ar civillietas izskatīšanas stadiju, piemēram, Civilprocesa likuma 74.panta trešajā daļā minētās prasītāja tiesības rakstveidā grozīt prasības priekšmetu vai pamatu līdz lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanai.

“Civillietas izskatīšanas atlikšanas izpratne un nozīme. Civilprocesuālais regulējums ir vērsti uz civiltiesiska strīda iespējami ātrāku izšķiršanu, jo ikvienam subjektam ir tiesības uz taisnīgu tiesu saprātīgā termiņā. Juridiskajā literatūrā pamatoti norādīts, ka civillietas izskatīšanas atlikšana ir novirze no vispārējās civilprocesuālās kārtības, jo civillietā būtu izskatāma pēc būtības pirmajā tiesas sēdē. pēc kuras būtu taisāms tiesas spriedums.”<sup>38</sup>

“No regulējuma satura un tā piemērošanas tiesisko seku rakstura var secināt, ka lietas izskatīšanas atlikšana ir ierosinātas civillietas izskatīšanas pārnešana uz vēlāku laiku, kas izdarīta uz tiesas lēmuma pamata. Civillietas izskatīšanas atlikšana ir tās izskatīšanas pārnešana no vienas tiesas sēdes uz nākamo. Šāds lēmums var tiki pieņemts gan pirms civillietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanas, gan arī tad, kad civillietas izskatīšana pēc būtības ir uzsākta. Lielas izskatīšanas atlikšanas mērķis ir nodrošināt efektīvu tiesību uz taisnīgu tiesu realizāciju (piemēram, nodrošināt tiesības piedalīties lietas izskatīšanā, lietas apstākļu vispusīgu noskaidrošanu), lai gan līdz ar to paildzinās lietas atrašanās tiesvedībā.”<sup>39</sup>

“Saskaņā ar CPL 136. panta pirmās daļas noteikumiem atbildētājs ir tiesīgs līdz brīdim, kad lietas izskatīšana pēc būtības pabeigta, pirmās instances tiesā celt pret prasītāju pretprasību. Minētā panta otrajā daļā noteikts, ka pretprasība ceļama atbilstoši prasības celšanas vispārīgajiem noteikumiem. Pie pretprasības celšanas jāņem vērā visi prasības celšanas noteikumi: 1) CPL 128. pantā noteiktie prasības pieteikuma satura elementi; 2) CLP 129. pantā noteikumi par prasības pieteikumam pievienojamajiem dokumentiem; 3) CPL 34. panta saturs attiecībā uz valsts nodevas samaksu u.c. Tātad, ja atbildētājam ir tiesības līdz lietas izskatīšanas pēc būtības pabeigšanai celt pretprasību pirmajā instancē un pretprasībai izvirzītas identas prasības kā prasības pieteikumam, tiesai būtu pienākums lietas izskatīšanu šādā gadījumā atlikt. Neraugoties uz šādām atbildētāja tiesībām, CPL 23. nodaļa tiesai pienākumu atlikt lietas izskatīšanu, lai atbildētājs varētu celt pretprasību, neuzliek. Šāda situācija nav uzskatāma par pieņemamu un atbalstāmu, jo CPL 23. nodaļa paplašināti nav interpretējama, bet pretprasības

<sup>38</sup> Civilprocesa likuma komentāri” 1.daļa (1.-28.nodaļa) Otrais papildinātais izdevums, sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2016.gads,587.lpp

<sup>39</sup> Civilprocesa likuma komentāri” 1.daļa (1.-28.nodaļa) Otrais papildinātais izdevums, sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2016.gads, 588.-589. lpp

celšana ir atbildētāja subjektīvās tiesības, kas jānodrošina. Tātad CPL 23. nodaļa būtu grozāma vai arī būtu jāmaina CPL 136. panta pirmās daļas noteikumi.

Civilprocesa likuma 1939. gada redakcija noteica citādu pretpasības celšanas termiņu, proti, līdz rakstveida paskaidrojumu iesniegšanas brīdim atbildētājs bija tiesīgs celt pretpasību. Šāds regulējums nenonāktu pretrunā ar CPL 23. nodaļas esošo redakciju un iespējams paātrinātu tiesvedības procesu, jo atbildētājam lēmuma pieņemšanai par pretpasības celšanu ir pietiekami daudz laika.”<sup>40</sup>

Autors pilnībā pievienojas M.Oša rakstā izteiktajam viedoklim. No procesuālās līdztiesības un sacīkstes principa prizmas nav saprotams, kāpēc likumdevējs ir izvēlējies izteikt Civilprocesa likuma 136.pantu atšķirīgi no Civilprocesa likuma 1939.gada redakcijas. Autora ieskatā, atbildētājam pietiktu ar 30 dienām no prasības pieteikuma noraksta saņemšanas dienas celt pretpasību pret atbildētāju, kas būtiski paātrinātu civillietu izskatīšanas laiku, jo tiesai, uzsākot lietas izskatīšanu pēc būtības civillietā, būtu pretpasība, prasība ar tās grozījumiem, un tiesai būtu lielāka iespēja izskatīt lietu pēc būtības pirmajā tiesas sēdē.

Autora ieskatā, tiesas sēdes institūts ir nepieciešams gadījumos, kad tiesai ir pienākums atlikt tiesas sēdi (skat. Civilprocesa likuma 209.pantu), un atsevišķos gadījumos, kad tiesa uzskata puses neierašanos uz tiesas sēdi par attaisnojošu vai puses pieteiktā lūguma dēļ (skat. Civilprocesa likuma 210.pantu). Tiesai ir strikti jāvērtē puses lūgums atlikt lietas izskatīšanu uz kāda no Civilprocesa likuma 210.pantā minētajiem pamatiem, kā arī jānosaka procesuālās darbības izpildes termiņš. Praksē bieži ir redzami gadījumi, kad puse lūdz atlikt lietas izskatīšanu, lai iesniegtu papildus pierādījumus (Civilprocesa likuma 210.panta pirmās daļas 4.punkts), piemēram, autora pieminētā Rēzeknes rajona tiesas lieta Nr.C26121515, kurā tika uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības, un tiesas sēdes noslēgumā prasītājs pieteica lūgumu atlikt lietas izskatīšanu, lai iesniegtu papildus pierādījumus, bet nākamajā tiesas sēdē tika iesniegti prasības pieteikuma grozījumi kopā ar rakstveida pierādījumiem. No šādas situācijas varētu izvairīties, ja Civilprocesa likumā tiktu iekļautas normas, kas nosaka, ka iesāktā tiesas sēdē lietā tiek turpināta no tās vietas, kur tika pārtraukta iepriekšējā tiesas sēdē. Minētajā lietā tiesa izteica prasītājam brīdinājumu par tiesību negodprātīgu izmantošanu, bet, neskatoties uz to, pieņēma prasības pieteikuma grozījumus, ņemot vērā, ka atbildētājs neizteica iebildumus par prasības pieteikuma grozījumu pievienošanu lietas materiāliem.

“Civilprocesa likuma 74.panta trešās daļas 3.punktā noteiktas prasītāja tiesības rakstveidā grozīt prasības pamatu, priekšmetu vai izdarīt izmaiņas prasījumos. Šādas tiesības prasītājs ir tiesīgs izlietot līdz brīdim, kad vēl nav uzsākta civillietas izskatīšana pēc būtības

---

<sup>40</sup> Žurnāls “Jurista vārds” 2010. gada 17.augusts NR. 33 (628) “Lietas izskatīšanas atlikšana civilprocesā” Mag. Iur. M.Oisis (pieejams [www.juristavards.lv](http://www.juristavards.lv))

pirmās instances tiesa Civilprocesa likuma 163.panta izpratnē. Tas nozīmē, ka tiesai var nākties izlemt jautājumu par civillietas izskatīšanas atlikšanu tad, ja prasītājs ir izlietojis savas procesuālās tiesības un tiesas sēdē iesniedzis prasības pamata, priekšmeta vai prasījumu grozījumus. Civillietas izskatīšanas atlikšana šajā gadījumā var tikt pamatota ar to, ka atbildētājam ir tiesības iepazīties ar izdarītajām izmaiņām prasības pieteikumā un pienācīgi sagatavoties to vērtēšanai.”<sup>41</sup>

Ne Civilprocesa likuma 209.pants ne 210.pants neparedz iespēju atlikt lietas izskatīšanu, ja prasītājs līdz lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanai ir iesniedzis prasības pieteikuma grozījumus. Autora ieskatā, Civilprocesa likumā būtu jāiestrādā normas, kuras noteiktu lietas izskatīšanas atlikšanas sekas, it īpaši, ja tiktu uzsākta lietas izskatīšanas pēc būtības.

“Tiesai var nākties izlemt jautājumu par civillietas izskatīšanas atlikšanu tad, ja atbildētājs ir izlietojis Civilprocesa likuma 136.pantā noteiktās procesuālās tiesības iesniegt pretprasību. Tā kā likuma noteikumi paredz tiesības pretprasību iesniegt arī pirmās instances tiesas sēdē (iekams nav pabeigta lietas izskatīšana pēc būtības), tad nolūkā nodrošināt prasītāja tiesības iepazīties ar pretprasības pieteikumu, sagatavot iebildumus vai iesniegt pierādījumus, tiesai var nākties izlemt jautājumu par lietas izskatīšanas atlikšanu. Pretprasība ir specifisks atbildētāja procesuālās aizstāvības līdzeklis, kuru iesniegšanai jāievēro visas prasības pieteikumam izvirzītās prasības. Minētais, kā arī Civilprocesa likuma 9.pantā nostiprinātais pušu procesuālās līdztiesības princips rada pamatu uzskatam, ka atbildētājam tāpat kā prasītājam ir tiesības grozīt pretprasības pamatu, priekšmetu vai prasījumus. Tā kā likums nesatur specifiskus noteikumus attiecībā uz šo tiesību izlietošanas kārtību, tad secināms, ka atbildētājs ir tiesīgs grozīt savas pretprasības pamatu, priekšmetu vai izdarīt izmaiņas prasījumos vismaz līdz brīdim, iekams nav pabeigta lietas izskatīšana pēc būtības pirmās instances tiesā. Tas var novest pie lietas izskatīšanas atlikšanas.”<sup>42</sup>

Līdz 2006.gada 11.oktobrim bija spēkā Civilprocesa likuma 213. pants, kas noteica “pēc lietas izskatīšanas atlikšanas tās izskatīšana nākamajā tiesas sēdē atsākama no jauna.”<sup>43</sup> Analizējot minēto normu, autora ieskatā, norma sniedz skaidrību par lietas izskatīšanas atlikšanas sekām, attiecīgi, skatot lietu no jauna, atjaunojas prasītāja tiesības līdz lietas izskatīšanai pēc būtības uzsākšanai grozīt prasības priekšmetu vai pamatu. “Šā panta izslēgšana no Civilprocesa likuma dod iespēju tiesām pēc lietas izskatīšanas atlikšanas nākamajā tiesas

---

<sup>41</sup> Civilprocesa likuma komentāri” 1.daļa (1.-28.nodaļa) Otrais papildinātais izdevums, sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2016.gads,588.-589.lpp

<sup>42</sup> “Civilprocesa likuma komentāri” 1.daļa (1.-28.nodaļa) Otrais papildinātais izdevums, sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2016.gads, 590.lpp

<sup>43</sup> Civilprocesa likuma 213.pants redakcijā spēkā līdz 2006.gada 11.oktobrim (pieejams [www.likumi.lv](http://www.likumi.lv))

sēdē nesākt izskatīt lietu no sākuma, bet turpināt lietas iztiesāšanu no tās vietas, kur tā tika pārtraukta. Šāds noteikums ir diametrāli pretējs iepriekšējam noteikumam, ko paredzēja izslēgtais pants.”<sup>44</sup>

“Nepieciešamība atsākt lietas izskatīšanu no jauna izriet no lietas izskatīšanas atlikšanas institūta jēgas un būtības. Atšķirībā no iesākta procesa pārtraukšanas (lieta jāturpina izskatīt no pārtrauktās vietas) ar lietas izskatīšanas atlikšanu jāsaprot nevis pārtraukums iesākta procesā, bet gan lietas izskatīšanas pārcelšana uz nākamo tiesas sēdi.”<sup>45</sup>

Autora ieskatā, ar šī brīža Civilprocesa likuma regulējumu par prasītāja tiesībām rakstveidā grozīt prasības priekšmetu vai pamatu, spriest par civillietas izskatīšanu vienas sēdes ietvaros ir pārlietu optimistiski. Lai būtu iespējams izskatīt civillietu pēc būtības vienas sēdes laikā, pusēm ir jāizlieto lielākā daļa no procesuālajām darbībām, kuras var kavēt lietas izskatīšanu. Lietai, nonākot līdz izskatīšanai pēc būtības tiesas sēdē, jābūt pilnīgai gan no prasītāja, gan no atbildētāja puses, respektīvi, prasītājam tika dota iespēja grozīt prasības priekšmetu vai pamatu, un atbildētājam tika dota iespēja celt pretprasību. Šāds regulējums ir iespējams, ja Civilprocesa likumā tiek veiktas ievērojamas izmaiņas attiecībā uz prasītāja tiesībām grozīt prasības priekšmetu vai pamatu un atbildētāja tiesībām celt pretprasību, kas nodrošinātu, ka lietā, kas nolikta tiesas sēdē, puses ir izlietojušas savas procesuālās tiesības grozīt prasību vai sniegt pretprasību, kā rezultātā, vienīgais atlikšanas iemesls tiesas sēdei, kurā puses ir ieradušās, ir puses lūgums iesniegt papildus rakstveida pierādījumus vai noprotināt lieciniekus.

---

<sup>44</sup> J.Rozenbergs. Papildinājumi grāmatai "Civilprocesa likuma komentāri". Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra: Rīga, 2006.gads 29.lpp

<sup>45</sup> A.Līcis J.Rozenbergs "Civilprocesa Komentāri" Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2006.gads 325.lpp

## 5. PĀRTRAUKUMS LIETAS IZSKATĪŠANĀ

Civilprocesa likumā nav noteikts, ka, atliekot lietas izskatīšanu, tiesa turpina lietas iztiesāšanu no tās vietas, kur tika pārtraukta iepriekšējā tiesas sēdē, neatkārtojot tās procesuālās darbības, kas tika veiktas iepriekšējā tiesas sēdē. Autora ieskatā, pārtraukums lietas izskatīšanā ir nepieciešams, lai noteiktu konkrētas sekas darbībām, kas veicamas līdz lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanai, un noteiktu lietas izskatīšanu pēc būtības, kā patstāvīgu lietas stadiju, kurā ir veicamas konkrētas procesuālās darbības, kā papildus pierādījumu iesniegšana, pierādījumu pārbaude vai liecinieku nopratināšana. Šī brīža Civilprocesa likuma regulējums paredz atbildētājam celt pretpasību līdz lietas izskatīšanas pēc būtības pabeigšanai (skat. Civilprocesa likuma 136.pantu). Autora ieskatā, šāds Civilprocesa likuma regulējums neveicina lietas ātrāku izskatīšanu, jo atbildētājam tiek dots nesamērīgi ilgs laiks pretpasības iesniegšanai, kas pēc šī brīža regulējuma teorētiski var notikt arī brīdī, kad tiesa lemj par lietas izskatīšanas pēc būtības pabeigšanu. Protams, pusēm savas tiesības jāizmanto godprātīgi, bet šī brīža regulējums pieļauj šādas darbības, vai tās būtu apzinātas, vai uz objektīviem apstākļiem balstītas.

Citos Latvijas procesuālajos likumos ir iestrādāta norma, kas paredz pārtraukumu lietas izskatīšanā, neatkārtojot tās procesuālās darbības, kuras tika veiktas iepriekšējā tiesas sēdē, kā, piemēram, Administratīvā procesa likuma 272. panta pirmā daļa, kas nosaka "tiesa, atsākot iztiesāšanu pēc lietas atlikšanas, iepriekš veiktās procesuālās darbības neatkārto"<sup>46</sup>, vai Kriminālprocesa likuma 477.panta trešā daļa, kas nosaka "tiesa, atsākot iztiesāšanu pēc tās atlikšanas, var neatkārtot iepriekš veiktās procesuālās darbības"<sup>47</sup>. Autora ieskatā, Civilprocesa likumā būtu jāiestrādāta norma, kas tiesai uzliek par pienākumu turpināt lietas izskatīšanu, ja tiek atlikta tiesas sēde, kurā tiek uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības, neatkārtojot procesuālās darbības, kuras tika veiktas iepriekšējā tiesas sēdē.

Līdz 2006.gada 11.oktobrim bija spēkā Civilprocesa likuma 213. pants, kas noteica "pēc lietas izskatīšanas atlikšanas tās izskatīšana nākamajā tiesas sēdē atsākama no jauna."<sup>48</sup> "Nepieciešamība atsākt lietas izskatīšanu no jauna izriet no lietas izskatīšanas atlikšanas institūta jēgas un būtības. Atšķirībā no iesākta procesa pārtraukšanas (lieta jāturpina izskatīt no pārtrauktās vietas) ar lietas izskatīšanas atlikšanu jāsaprot nevis pārtraukums iesākta procesā, bet gan lietas izskatīšanas pārcelšana uz nākamo tiesas sēdi."<sup>49</sup>

---

<sup>46</sup> Administratīvā procesa likuma 272.panta otrā daļa (pieejams [www.likumi.lv](http://www.likumi.lv))

<sup>47</sup> Kriminālprocesa likuma 477.panta trešā daļa (pieejams [www.likumi.lv](http://www.likumi.lv))

<sup>48</sup> Civilprocesa likuma 213.pants redakcijā spēkā līdz 2006.gada 11.oktobrim (pieejams [www.likumi.lv](http://www.likumi.lv))

<sup>49</sup> A.Līcis J.Rozenbergs "Civilprocesa Komentāri", Tiesu namu aģentūra 2006.gads 325.lpp

“Šā panta izslēgšana no Civilprocesa likuma dod iespēju tiesām pēc lietas izskatīšanas atlikšanas nākamajā tiesas sēdē nesākt izskatīt lietu no sākuma, bet turpināt lietas iztiesāšanu no tās vietas, kur tā tika pārtraukta. Šāds noteikums ir diametrāli pretējs iepriekšējam noteikumam, ko paredzēja izslēgtais pants.”<sup>50</sup>

“Nepārtrauktības princips civilprocesā. Kaut arī panta tekstā nepārtrauktības princips tieši netiek pieminēts, tajā ietverti divi tā pamatnoteikumi:

- 1) tiesas sastāva nemainīgums, izskatot lietu pēc būtības,
- 2) tiesas sēdes norises nepārtrauktība (likuma "Par tiesu varu" 26.p. pirmā daļa).

“Tiesas sēdes norises nepārtrauktība. Civillietas iztiesā tiesas sēdē. ko vada tiesnesis, kuram to uzdevis tiesas priekšsēdētājs minētajā kārtībā. Saskaņā ar likuma "Par tiesu varu" 26.pantu tiesas sēdei katrā lietā jānoris nepārtraukti, izņemot atpūtai paredzēto laiku. Tiesas sēde nepārtraukti ilgst tik ilgi, cik nepieciešams, lai pabeigtu lietas izskatīšanu, pēc būtības. Parasti lietas iztiesāšana beidzas ar sprieduma taisīšanu. Līdz ar to tiesas sēde tiek slēgta pēc sprieduma pasludināšanas.”<sup>51</sup>

Civilprocesa likuma 213.panta izslēgšana, autora ieskatā, ir saistīta ar procesuālās ekonomijas principu, lai nodrošinātu civillietu ātrāku izskatīšanu. Autora ieskatā, likumdevēja rīcība, izslēdzot minēto pantu no Civilprocesa likuma, nav pārdomāta, jo izslēgtā likuma panta vietā nav iekļauta norma, kas nosaka, kā tiesām rīkoties, atliekot iesāktu procesu, no kā veidojas atšķirīga tiesu prakse, ka, uzsākot lietas izskatīšanu pēc būtības, tiesa, atliekot lietas izskatīšanu, nākamajā tiesas sēdē sāk skatīt lietu no jauna. Piemēram, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas lietā Nr.C30585615 V.P. prasībā pret SIA “A” par neizmaksātā atvaļinājuma kompensācijas piedziņu 2016.gada tiesas sēdē uzsāka lietas izskatīšanu pēc būtības, tiesa ziņoja par lietas apstākļiem, puses sniedza paskaidrojumus par prasību, pēc prasītāja lūguma uzlikt par pienākumu atbildētājam iesniegt papildus pierādījumus lietā tiesa nolēma atlikt lietas izskatīšanu.<sup>52</sup> 2016.gada 9.jūnija tiesas sēdē atsāka lietas izskatīšanu, atkārtoti tiesa sniedza ziņojumu par izskatāmo lietu un puses izteica viedokli par prasību, pēc atbildētāja lūguma iepazīties ar prasītāja tiesas sēdē iesniegtajiem papildus pierādījumiem tiesa nolēma atlikt lietas izskatīšanu.<sup>53</sup> 2016.gada 4.oktobra tiesas sēdē tiesa turpina lietas

---

<sup>50</sup> J.Rozenbergs. Papildinājumi grāmatai "Civilprocesa likuma komentāri". Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2006, 29.lpp

<sup>51</sup> “Civilprocesa likuma komentāri” 1. daļa (1.-28 nodaļa) sagatavojis autoru kolektīvs, Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā, Rīga, Tiesu namu aģentūra, 2011.gads 59-60.lpp

<sup>52</sup> 2016.gada 10 .marta Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr.C30585615 (nepublicēts)

<sup>53</sup> 2016.gada 9.jūnija Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr.C30585615 (nepublicēts)

izskatīšanu, tiesa nolemj pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības. Puses izsakās debatēs.<sup>54</sup> Autora ieskatā, šāda tiesas prakse neveicina lietas ātrāku izskatīšanu, minētajā lietā tiesai nav racionāla pamata uzsākt lietas izskatīšanu no jauna, jo pušu attieksme pret prasību kopš pēdējās tiesas sēdes nav mainījusies. Autora ieskatā, šāda tiesu prakse veicina pušu uzskatus, ka katra lieta ir skatāma no jauna nākamajā tiesas sēdē, līdz ar to visi termiņi, kas lietas izskatīšanu pēc būtības uzsākšanu atjaunojas. Līdzīga tiesas prakse ir vērojama Valmieras rajona tiesas lietā Nr.C39080315, kurā 2016.gada 14.aprīļa tiesas sēdē tika uzsākta lietas izskatīšanas pēc būtības, un atlikta saskaņā ar Civilprocesa likuma 210.panta pirmās daļas 4.punktu, lai dotu iespēju prasītāja pārstāvim iesniegt papildus pierādījumus.<sup>55</sup> Minētajā lietā 2016.gada 13.maija tiesas sēdē tiesa turpina tiesas sēdi, no protokola ir redzams, ka tiesa atkārtoti neuzklausa pušu viedokli par prasību, bet sāk lietas izskatīšanu no tās vietas, kur pabeidza iepriekšēja tiesas sēdē.<sup>56</sup> Autora ieskatā, šādā lietas izskatīšanas kārtība veicina ātrāku lietu iztiesāšanu un liedz prasītājam iesniegt prasības pieteikuma grozījumus pēc lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanas. Arī autora vairākkārt pieminētajā Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas lietā C30616113 SIA „A” prasībā pret SIA „B”, T. A. un SIA „C” par zaudējumu piedziņu 2016.gada 18.aprīļa tiesas sēdē tiesa uzsāka lietas izskatīšanu pēc būtības, pēc kā uzklusēja prasītāja paskaidrojumus un prasītājs atbildēja uz pušu jautājumiem, pēc kā tiesa nolēma pasludināt pārtraukumu lietas izskatīšanā.<sup>57</sup> Minētās lietas 2016.gada 30.maija tiesas sēdē tiesa turpināja tiesas sēdi, atbildētāji izteica viedokli par prasības pieteikumu, puses atbildēja uz pušu jautājumiem, un tiesa nolēma pasludināt pārtraukumu lietas izskatīšanā, lai aicinātu lieciniekus.<sup>58</sup> Šās pašas lietas 2016.gada 7.novembra tiesas sēdē tiesa turpināja lietas izskatīšanu, nopratināja pieaicinātos lieciniekus, atkārtoti noskaidroja pušu attieksmi par celto prasību un nolēma pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības.<sup>59</sup>

Tomēr ne visas tiesas, atliekot lietas izskatīšanu, sāk skatīt lietu no jauna, piemēram, Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas lietā Nr.C29639615 A.V. un O.Z. prasībā pret I.K., E.B., A.G. un A.M.K. par īres līguma izbeigšanu, izlikšanu no dzīvojamām telpām un parāda piedziņu 2016.gada 29.septembra tiesas sēdē tiesa uzsāka lietas izskatīšanu pēc būtības un nolēma pasludināt pārtraukumu lietas izskatīšanā, lai dotu iespēju pusēm noslēgt izlīgumu

---

<sup>54</sup> 2016.gada 4.oktobra Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr.C30585615 (nepublicēts)

<sup>55</sup> 2016.gada 14.aprīļa Valmieras rajona tiesas sēdes protokols lietā Nr.C39080315 (nepublicēts)

<sup>56</sup> 2016.gada 13.maija Valmieras rajona tiesas sēdes protokols lietā Nr.C39080315 (nepublicēts)

<sup>57</sup> 2016.gada 18.aprīļa Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr. C30616113 (nepublicēts)

<sup>58</sup> 2016.gada 30.maija Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr. C30616113 (nepublicēts)

<sup>59</sup> 2016.gada 7.novembra Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr. C30616113 (nepublicēts)

lietā.<sup>60</sup> Minētajā lietā 2016.gada 6.okotbrī tiesa turpināja lietas izskatīšanu pēc būtības, uzklusot pušu paskaidrojumus par prasību, un minētajā tiesas sēdē lieta tika izskatīta pēc būtības.<sup>61</sup> Autora ieskatā, viens no tiesas pienākumiem ir samierināt puses, kas ir pietiekams iemesls tiesas sēdes atlikšanai. Kā redzams no minētās tiesas sēdes protokola, tiesa nākamajā tiesas sēdē atkārtoti neuzklausa pušu attieksmi par prasības pieteikumu, bet turpināja tiesas sēdi, uzklusot pušu paskaidrojumus, kas ir skaidrojams ar to, ka tiesa nolēma pasludināt pārtraukumu lietas izskatīšanā, lai dotu iespēju pusēm noslēgt izlīgumu. Šajā gadījumā tiesa ir pasludinājusi pārtraukumu pretēji tam, ka Civilprocesa likums tieši neparedz tiesas iespējas pasludināt pārtraukumu lietas izskatīšanā, kas, autora ieskatā, nav pretēji Civilprocesa likumam, jo Civilprocesa likums ir tendēts uz civillietu ātrāku izskatīšanu.

“Juridiskajā literatūrā pamatoti ir norādīts, ka: "Nebūtiskus šķēršļus iespējams novērst, pārtraucot tiesas sēdi, lai dotu iespēju un laiku, piemēram, lietas dalībniekiem iepazīties ar kādu procesuālu dokumentu." Šāds uzskats ir pamatots, un lietas izskatīšanas pārtraukums ir vēlams kā institūts, taču šādu regulējumu CPL atrast nevar. CPL 93. panta trešās daļas pirmajā teikumā noteikts, ka pierādījumi iesniedzami ne vēlāk kā septiņas dienas pirms tiesas sēdes, ja tiesnesis nav noteicis citu termiņu pierādījumu iesniegšanai. Neraugoties uz to, pastāv likumīgas iespējas pierādījumus (piemēram, dokumentus, lietiskos pierādījumus u.c.) iesniegt arī tiesas sēdē. Šādā gadījumā tiesai, ja tā pieļāvusi pierādījumu iesniegšanu, ir jānodrošina iespējas visiem pārējiem lietas dalībniekiem ar šiem jaunajiem pierādījumiem iepazīties. Lietas izskatīšanas atlikšanai nav pamata CPL 23. nodaļas izpratnē. Pārtraukuma izsludināšanu CPL esošā redakcija neparedz. Ņemot vērā minēto, CPL būtu papildināms ar jaunu 23.<sup>1</sup> nodaļu, kas regulētu lietas izskatīšanas pārtraukšanas tiesisko pamatu, lēmuma saturu un citus jautājumus.”<sup>62</sup>

Autora ieskatā, pārtraukuma izsludināšanai tiesas sēdē nav jābūt noteiktai tikai likuma komentāros vai interpretējot likumdevēja gribu, izslēdzot normu, kas nosaka, ka, atliekot lietas izskatīšanu, tiesa atsāk lietas izskatīšanu no jauna. Protams, pārlietu izvērsts Civilprocesa likuma pozitīvisms nav nepieciešams, bet autors uzskata, ka Civilprocesa likums nav tāds likuma normu kopojums, kurš padotos plašai interpretācijai vai sistemātiskai tulkošanai, jo Civilprocesa likuma viena no galvenajām funkcijām ir noteikt lietu formālo vešanas kārtību, un, autora ieskatā, Civilprocesa likuma normu paplašināta tulkošana var novest pie kādas normas neievērošanas. Pēc autora domām, Civilprocesa likumā normām, kas saistās ar pušu procesuālajām tiesībām un lietas izskatīšanas atlikšanu, un tā sekām, ir jābūt konkrēti

<sup>60</sup> 2016.gada 29.septembra Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr.C29639615 (nepublicēts)

<sup>61</sup> 2016.gada 6.okotbra Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr.C29639615 (nepublicēts)

<sup>62</sup> Žurnāls “Jurista vārds” 2010. gada 17.augusts NR. 33 (628) “Lietas izskatīšanas atlikšana civilprocesā” Mag. Iur. M.Oisis (pieejams [www.juristavards.lv](http://www.juristavards.lv))

noteiktām, un tās nevar saistīties ar procesuālās tiesības izpildes termiņu, kas var tikt interpretēts atšķirīgi.

Pārtraukums lietas izskatīšanā tiesu praksē ir sastopams diezgan bieži, bet tiesu un pušu izpratne par pārtraukuma iespējamību ir atšķirīga. Ir lietas, kurās tiesa atkārti iepriekšējā tiesas sēdē veiktās darbības, ir lietas, kurās tiesa neatkārti iepriekšējā tiesas sēdē veiktās darbības. Tiesa var norādīt, ka tiek pasludināts pārtraukums lietas izskatīšanā, un tiesa var norādīt, ka lietas izskatīšana tiek atlikta. No šī var kādai no pusēm rasties iespaids, ka lietā ir iespējams iesniegt prasības pieteikuma grozījumus, jo lieta tiek skatīta no jauna. Autora ieskatā, nosakot citus termiņus prasības pieteikuma grozījumu iesniegšanai, kas nav saistīti ar šī brīža Civilprocesa likumā noteikto termiņu, pušu un tiesu atšķirīgie uzskati par pārtraukuma iespējamību un uzsāktas lietas atlikšanas sekām tiktu novērsti. Šī brīža Civilprocesa regulējums attiecībā par tiesas iespēju turpināt lietas izskatīšanu un tās sekām nav pietiekami izsmeļošs, un noved pie atšķirīgas prakses pilnīgi identiskās situācijās, kas, autora ieskatā, nav pieļaujams, jo tiesu praksei pie vienādiem apstākļiem ir jābūt identiskai, it īpaši, ja tas saistās ar pušu procesuālajām tiesībām, kuru nepamatota izmantošana var būtiski ietekmēt lietas turpmāko lietas iznākumu.

## 6. SECINĀJUMI

Pētījuma rezultātā autors izvirza šādas tēzes:

- 1) Autora ieskatā, nav pieļaujams grozīt gan prasības priekšmetu, gan prasības pamatu, jo tādā gadījumā tiek sastādīts jauns prasības pieteikums ar atsevišķu prasījumu uz citiem pamatiem, kurš tiek izskatīts atsevišķā tiesvedībā, un apstāklim, ka atbildētājs ir viena un tā pati persona, nav nozīmes, ņemot vērā, ka, vienlaicīgi grozot prasības priekšmetu un pamatu, zūd puses aizskartās tiesības būtība.
- 2) Autora ieskatā, spēkā esošais Civilprocesa likums un tā normu interpretācija, kas attiecas uz prasības priekšmeta vai pamata grozīšanu, nenostāda prasītāju un atbildētāju procesuāli līdztiesīgā pozīcijā, ņemot vērā autora analizēto tiesu praksi, kurā tiesa pieņem prasītāja prasības pieteikuma grozījumus arī pēc lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanas.
- 3) Šī brīža Civilprocesa likuma regulējums attiecībā par prasītāja tiesībām rakstveidā grozīt prasības priekšmetu vai pamatu, pieļauj prasītāja tiesības iesniegt prasības pieteikuma grozījumus tiesas sēdē, kā rezultātā atbildētājam ir tiesības lūgt atlikt tiesas sēdi, lai sniegtu paskaidrojumus par iesniegtajiem grozījumiem. Autora ieskatā, šāds regulējums paildzina civillietu izskatīšanas termiņus, līdz ar to, lai nodrošinātu ātrāku lietu izskatīšanu Civilprocesa likuma 74.pantā trešās daļas 3.punkts būtu izsakāms šādā redakcijā:  
*Prasītājam ir tiesības rakstveidā grozīt prasības priekšmetu vai pamatu 14 dienu laikā no atbildētāja paskaidrojumu nosūtīšanas dienas.*
- 4) Civilprocesa likuma 74.panta trešās daļas trešais punkts dod prasītājam tiesības grozīt prasības priekšmetu vai pamatu līdz lietas izskatīšanas pēc būtības uzsākšanai, bet Civilprocesa likumā nav noteiktas konkrētas sekas lietas atlikšanai, ja tiek uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības, kas potenciāli dot prasītājam iespējas grozīt prasības priekšmetu vai pamatu, ja tiek atlikta tiesas sēde, kurā tika uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības.
- 5) Lai nodrošinātu vienvērtīgu tiesu praksi autora ierosinājums būtu iekļaut Civilprocesa likumā 213.pantu šādā redakcijā:  
*Atliekot tiesas sēdi, kurā uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības, tiesa turpina lietas iztiesāšanu no tās vietas, kur tā tika pārtraukta.*
- 6) Civilprocesa likuma 136.panta pirmā daļa dot atbildētājam tiesības līdz lietas izskatīšanas pēc būtības pabeigšanai celt pretprasību. Autora ieskatā, šāds regulējums ir pretrunā ar Civilprocesa likumā iekļauto procesuālās ekonomijas principu, dodot

atbildētājam nesamērīgi ilgu laiku pretprasības celšanai, kas ir pretrunā ar pušu līdztiesības principu. Minētajam ierosinājums būtu izteikt Civilprocesa likuma 136.panta pirmo daļu šādā redakcijā:

*Atbildētājs ir tiesīgs 30 dienu laikā no prasības pieteikuma nosūtīšanas dienas celt pirmās instances tiesā pret prasītāju pretprasību.*

## IZMANOTĀS LITERARŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

### Literatūra

1. "Civilprocesa likuma komentāri" 1.daļa (1.-28.nodaļa) Otrais papildinātais izdevums, sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2016.gads
2. "Civilprocesa likuma komentāri" 1. daļa (1.-28 nodaļa) sagatavojis autoru kolektīvs, Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā, Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2011.gads
3. J.Rozenbergs. Papildinājumi grāmatai "Civilprocesa likuma komentāri". Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Tiesu namu aģentūra, Rīga, 2006.gads
4. A.Līcis, J.Rozenbergs "Civilprocesa Komentāri", Tiesu namu aģentūra, 2006.gads.
5. Prof. Dr. Jur. V.Bukovskis Civilprocesa mācību grāmata, Rīga, 1933.gads
6. Žurnāls "Jurista vārds" 2010. gada 17.augusts Nr.33 (628) "Lietas izskatīšanas atlikšana civilprocesā" Mag. Iur. M.Osis (pieejams [www.juristavards.lv](http://www.juristavards.lv))
7. Žurnāls "Jurista Vārds" 2012.gada 4. decembris Nr.49 (748) Mag. Iur. E.Briedis "Tiesību normas hipotēze nosaka prasības pamata saturu" (pieejams [www.juristavards.lv](http://www.juristavards.lv))
8. Žurnāls "Jurista Vārds" 2013.gada 12. februāris Nr.6 (757) Mag. Iur. E.Briedis "Par pieaugumu CPL 36. un 418. panta izpratnē" (pieejams [ww.juristavards.lv](http://ww.juristavards.lv))
9. Žurnāls "Jurista vārds" 2010. gada 17.augusts Nr.33 (628) Mag. Iur. M.Osis "Lietas izskatīšanas atlikšana civilprocesā" (pieejams [www.juristavards.lv](http://www.juristavards.lv))

### Normatīvie akti

10. Civilprocesa likums (pieejams [www.likumi.lv](http://www.likumi.lv))
11. Administratīvā procesa likums (pieejams [www.likumi.lv](http://www.likumi.lv))
12. Kriminālprocesa likums (pieejams [www.likumi.lv](http://www.likumi.lv))
13. Civilprocesa likums redakcijā spēkā līdz 2006.gada 11.oktobrim (pieejams [www.likumi.lv](http://www.likumi.lv))
14. Lielbritānijas Civilprocesa nolikums (Civil procedure rules), spēkā no 1998. gada, (Pieejams [www.eur-lex.europa.eu/n-lex](http://www.eur-lex.europa.eu/n-lex))

15. Igaunijas Republikas Civilprocesa kodekss (Code of Civil Procedure) Spēkā no 01.01.2006 (Pieejams [www.riigiteataja.ee](http://www.riigiteataja.ee))
16. Vācijas Civilprocesa kodeksa (Civil procedure code) spēkā no 2005.gada 5.decembra (pieejams [www.gesetze-im-internet.de](http://www.gesetze-im-internet.de))

### **Juridiskās prakses materiāli**

17. Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2006.gada 15. novembra spriedums Lietā Nr. SKC – 635 (pieejams [www.at.gov.lv](http://www.at.gov.lv))
18. Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2007. gada 10.oktobra spriedums Lietā Nr. SKC – 690 (pieejams [www.at.gov.lv](http://www.at.gov.lv))
19. Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2016.gada 18.jūlija lēmums lietā Nr. C24164115 (nepublicēts)
20. Zemgales apgabaltiesas 2016.gada 25.novembra lēmums lietā Nr. C10072714 (nepublicēts)
21. 2016.gada 3.maija Rīgas Pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas sagatavošanās sēdes protokols lietā Nr.C29393016 (nepublicēts)
22. Rīgas rajona tiesas 2016.gada 26.oktobra lēmums lietā Nr. C33348315 (nepublicēts)
23. 2016.gada 4.aprīļa Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu nama tiesas sēdes protokols lietā Nr.17131314 (nepublicēts)
24. 2016.gada 19.oktobra Rīgas rajona tiesas Jūrmalas tiesu nama tiesas sēdes protokols lietā Nr.17131314 (nepublicēts)
25. 2015.gada 9.novembra Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr. C30616113 (nepublicēts)
26. 2016.gada 27.maija Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr.C33266815 (nepublicēts)
27. 2016.gada 4.februāra Rēzeknes rajona tiesas sēdes protokols lietā Nr.C26121515 (nepublicēts)
28. 2016.gada 31.augusta Rēzeknes rajona tiesas sēdes protokols lietā Nr.C26121515 (nepublicēts)
29. 2016.gada 10.marta Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr.C30585615 (nepublicēts)
30. 2016.gada 9.jūnija Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr.C30585615 (nepublicēts)

31. 2016.gada 4.oktobra Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr.C30585615 (nepublicēts)
32. 2016.gada 14.aprīļa Valmieras rajona tiesas sēdes protokols lietā Nr.C39080315 (nepublicēts)
33. 2016.gada 13.maija Valmieras rajona tiesas sēdes protokols lietā Nr.C39080315 (nepublicēts)
34. 2016.gada 18.aprīļa Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr. C30616113 (nepublicēts)
35. 2016.gada 30.maija Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr. C30616113 (nepublicēts)
36. 2016.gada 7.novembra Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr. C30616113 (nepublicēts)
37. 2016.gada 29.septembra Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr.C29639615 (nepublicēts)
38. 2016.gada 6.oktobra Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas sēdes protokols lietā Nr.C29639615 (nepublicēts)

Bakalaura darbs „Prasības priekšmeta vai pamata grozīšana lietas izskatīšanas laikā” izstrādāts LU Juridiskajā fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegta darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: \_\_\_\_\_ Agris Dēdelis

Rekomendēju/ nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: lektors Mārcis Krūmiņš \_\_\_\_\_

Recenzents: \_\_\_\_\_

Darbs iesniegts Civiltiesisko zinātņu katedrā \_\_\_\_\_

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe \_\_\_\_\_

Darbs aizstāvēts maģistra gala pārbaudījuma komisijas sēdē

\_\_\_\_\_ prot.Nr. \_\_\_\_\_

Komisijas sekretāre: \_\_\_\_\_